

บทที่ 2

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาลักษณะและบทบาทของการประกวด Miss ACDC กับ การสื่อสารและการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่การประกวด Miss ACDC และการรับรู้อัตลักษณ์ของ Miss ACDC โดยกลุ่มชายรักชายและกลุ่มรักต่างเพศ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิด อัตลักษณ์กับการสื่อสาร ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การนิยามตนเองว่า ตนเองเป็นใคร และมีการ แสดงออกให้กับสังคมได้รับรู้ตนเองอย่างไร และสังคมมองกลับมาที่ตนเองอย่างไร โดย กระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์นั้น เราสามารถจะเห็นได้จากการสื่อสารผ่าน “กิจกรรม” ต่าง ๆ ที่ สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์ เฉพาะตนเอง หรือเฉพาะกลุ่ม

ดังนั้น การประกวด Miss ACDC ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการสื่อสาร และ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่การประกวด Miss ACDC ทำให้เห็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชายรัก ชาย ที่ต้องการจะแสดงถึงอัตลักษณ์ของตน เพื่อสื่อสารให้สังคมได้รับรู้อัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้ง ยังเป็นการแสดงการต่อสู้ ต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลัก และวัฒนธรรมย่อยด้วยกันอีกด้วย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาแนวคิด และงานที่เกี่ยวข้องมาเป็น กรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับอัตลักษณ์ (Communication and Identity)
2. แนวคิดเรื่องการประกวดนางงาม (Beauty Contest)
3. แนวคิดเรื่องคาร์นิวัล (Carnival) ของ มิคฮาอิล บัคทิน (Mikhail Bakhtin)
4. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อย (Subculture)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ของชายรักชาย

แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับอัตลักษณ์ (Communication and Identity)

แนวคิดเรื่องการสื่อสาร (Communication)

การสื่อสาร (Communication) มีความสำคัญกับชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากการ สื่อสารนั้นเปรียบได้กับ พันเฟืองของเครื่องจักรที่จะทำให้การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ หรือกิจกรรม

ต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย โดยการสื่อสารแทรกเข้าไปอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มนุษย์จะละเลยเสียไม่ได้ และยังเป็นช่องทางในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้เราสามารถเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communication) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Communis” หรือ “Communicare” ซึ่งมีความหมายว่า ร่วมกัน แบ่งปัน หรือสร้างกลุ่มทางสังคม (John C. Merrill and Ralph L. Lowenstein, 1937, p. 5) หมายถึง การสร้างความหมายร่วมกัน ความคล้ายคลึงกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความหมายระหว่างผู้รับสาร และผู้ส่งสาร โดยการสื่อสาร นับเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการสังคม (Social Process) ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อการธำรงรักษาสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ปรเม สตะเวทิน, 2546, น. 2) และช่วยให้มนุษย์ในสังคม สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ การเมือง ศาสนา หรือเศรษฐกิจ โดยส่วนประกอบหลักที่สำคัญในการสื่อสารมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการหลัก ๆ คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้ จะทำหน้าที่ทำให้กระบวนการสื่อสารเกิดผลต่าง ๆ ขึ้นในสังคม

ในแง่ความหมายของการสื่อสาร ได้มีนักวิชาการทางการสื่อสาร ให้ความหมายของการสื่อสารไว้อย่างหลากหลายความ โดยกิติมา สุรสนธิ (2548, น. 2-3) ได้กล่าวถึงนักวิชาการที่ให้ความหมายของการสื่อสารทั้งนักวิชาการจากด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ หรือแม้กระทั่งวิศวกรรมศาสตร์ โดยการให้ความหมายของการสื่อสารที่นักวิชาการได้ให้ไว้นั้น ขึ้นอยู่กับความสนใจและการให้ความสำคัญของนักวิชาการท่านนั้น ๆ ความหมายของการสื่อสารจึงมีความแตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อริสโตเติล (Aristotle) นักวาทยวิทยา ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า “คือการแสวงหาวิธีการชักจูงใจ ที่พึงมีอยู่ทุกรูปแบบ”

วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า “การสื่อสารเป็นคำที่มีความหมายกว้าง และครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคน ๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง การสื่อสารจึงไม่ได้หมายความว่าแค่เพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากยังรวมไปถึงดนตรี ภาพการแสดงบัลเลต์ และพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย”

จอร์จ เกร์บเนอร์ (George Gerbner) ได้แสดงความหมายของการสื่อสารไว้ว่า “การสื่อสาร คือ การแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) โดยใช้สัญลักษณ์และระบบสาร (Message System)”

วิลเบอร์ ชแรมมส์ (Wilbur Schramm) ได้นิยามความหมายเกี่ยวกับการสื่อสารว่า “การสื่อสาร คือ การมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมาย ที่แสดงข่าวสาร (Information Signs)”

ชาร์ลส์ ออสกู๊ด (Charles E. Osgood) แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ว่า “ในความหมายโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมโยงระหว่างทั้งสองฝ่าย”

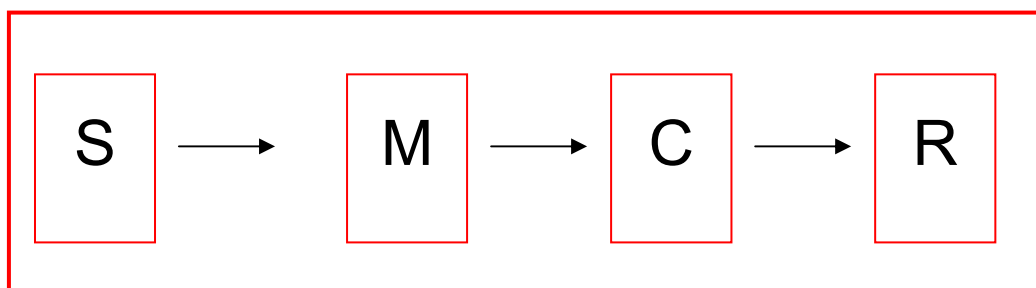
จากการให้ความหมายของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น โดยนักวิชาการแต่ละคน นำเอาความรู้มาอธิบายความหมายของการสื่อสาร ทำให้ลักษณะทางวิชาการการสื่อสารเป็นสหวิทยาการ (Interdiscipline) อันแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น ๆ ซึ่งทำให้การสื่อสารได้มีความสำคัญกับชีวิตของมนุษย์

ในส่วนของสำนักวัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) โดยตามทัศนะของ James Carey and Lawrence Grossberg et al (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2544, น. 29-31) ได้แบ่งรูปแบบการจำลองของการสื่อสารออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบจำลองการถ่ายทอดข่าวสาร (Transmission Model) แบบจำลองนี้เกิดจากการถ่ายทอด (Transportation) สิ่งของ ข่าวสาร หรือ ความหมาย โดยที่มาของแบบจำลองนี้มีต้นกำเนิดมาจากสภาพสังคมสมัยใหม่ ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้า ข้อมูล หรือคน เป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น ในศตวรรษที่ 18 มีการสร้างคลองและถนน หรือในศตวรรษที่ 19 มีการสร้างทางรถไฟ โทรเลข โทรศัพท์ และในศตวรรษที่ 20 Harold Lasswell ได้นำเอาความหมายของขนส่ง ถ่ายทอด มาใช้เป็นแบบจำลองที่เป็นที่รู้จักกันของนักสื่อสารมวลชน คือ S-M-C-R ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1

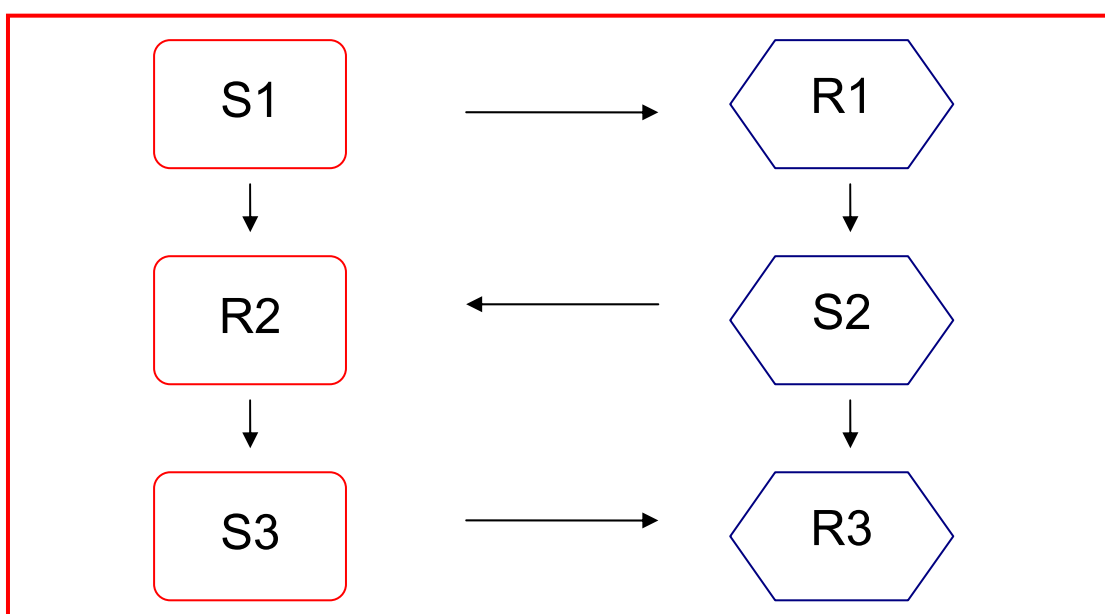
แบบจำลองการถ่ายทอดข่าวสาร (Transmission Model)

2. แบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) โดยแบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองที่มาจาก การประกอบพิธีกรรม (Ritual) ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารร่วมกัน มีลักษณะการสร้างอารมณ์ร่วมกัน (Format but emotion public events) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วม เป้าหมายของแบบจำลองนี้ คือ การสร้างความหมายและความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning) กิจกรรมนี้ดำเนินเข้าไปมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อเน้นย้ำความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2

แบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model)

แบบจำลองการถ่ายทอดข่าวสาร (Transmission Model) มีการกำหนดทิศทางของสารไว้อย่างชัดเจนแล้ว กล่าวคือ เป็นการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ในส่วนของแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) ถือว่าเป็นการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) กล่าวคือ ไม่มีใครกำหนดหน้าที่ตายตัว สามารถผลัดกันเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการการสร้างความหมายและความเข้าใจร่วมกัน

การประกวด Miss ACDC กับแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model)

การประกวด Miss ACDC ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเชิงพิธีกรรม อันมีจุดยืนพื้นฐานว่าในสังคมของเรานั้น ทุก ๆ กิจกรรมถือเป็นพิธีกรรมด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น การร้องเพลง เดินแฟชั่นโชว์ แม้กระทั่งการตกทายกัน ก็ถือว่าเป็นพิธีกรรมของสังคมสมัยใหม่ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการประกวด Miss ACDC จึงถือได้ว่าเป็นพิธีกรรมในโลกสมัยใหม่ ตามแนวคิดของสำนักวัฒนธรรมศึกษา

การประกวด Miss ACDC เป็นกิจกรรมการสื่อสารเชิงพิธีกรรมที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากการประกวดนี้ มีวัตถุประสงค์ในการประกวดที่มีความแตกต่างไปจากการประกวดนางงามทั่ว ๆ ไป โดยนำเงินรายได้ มอบให้กับการกุศล และการประกวด Miss ACDC ผู้เข้าประกวดยังไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสรีระของตนเองว่ายังมีความเป็นชายอยู่ อีกทั้งการนำเสนอตนเองบนเวทีของผู้เข้าประกวด Miss ACDC ก็มีความน่าสนใจในด้านการสื่อสารเชิงพิธีกรรมในโลกสมัยใหม่ ซึ่งผู้เข้าประกวด อาจจะแนะนำตนเองด้วยภาษาที่มีคำหยาบคาย หรือคำพวน ตลอดจนท่าทางประกอบการแนะนำตนเอง ทั้งการเต้น การฟ้อนรำ การชกมวย ล้วนแล้วแต่เป็นการสื่อสารอัตลักษณ์ของชายรักชายออกมา

การสื่อสารในพื้นที่การประกวด Miss ACDC เป็นการสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ เป็นการสื่อสารที่มีการแลกเปลี่ยนความหมายกันระหว่างผู้เข้าประกวดและผู้ชมการประกวด โดยการแลกเปลี่ยน หรือโต้ตอบ สามารถสังเกตได้จากการปรบมือ เมื่อผู้ชมการประกวดมีความรู้สึกที่ถูกต้อง หรือหัวเราะ นอกจากนี้ ยังมีการสื่อสารกันระหว่างผู้ชมการประกวดด้วยกันเองอีกด้วย เช่น การยิ้มทักทายกัน อันเป็นการแสดงถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเชิงกิจกรรมที่ต้องการการสร้างความหมายและความเข้าใจร่วมกันของอัตลักษณ์ชายรักชายระหว่างผู้เข้าประกวด Miss ACDC และผู้ชมการประกวด

จากแนวคิดเรื่องการสื่อสารเชิงพิธีกรรมที่ต้องการสร้างความหมาย ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยเนื้อหาสาระผ่านช่องทางการสื่อสาร ซึ่งในการประกวด

Miss ACDC มีกระบวนการสื่อสารตามลักษณะการสร้างความหมายร่วมกัน กล่าวคือ ผู้ส่งสาร หรือผู้เข้ารหัส (Encoder) คือ ผู้เข้ารหัส Miss ACDC ที่มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ ของชายรักชาย เนื้อหา (Message) คือ การต่อสู้ การต่อรอง ความหมายของชายรักชาย ช่องทางการสื่อสาร (Channel) คือ การประหวัด Miss ACDC และผู้รับสาร หรือผู้ถอดรหัส (Decoder) คือ ผู้ชมการประหวัด Miss ACDC ที่มีความหลากหลายทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศ ทั้งนี้ในการประหวัด Miss ACDC ยังพบว่าผู้ชมการประหวัดที่เป็นผู้ชายยังมีอยู่น้อย โดยการสื่อสารผ่านเวทีการประหวัด Miss ACDC ถือเป็นช่องทางในการสื่อสาร ของกลุ่มชายรักชายที่ต่อต้านเพศสภาพ ที่สังคมวางกฎ กติกา หรือบรรทัดฐานทางสังคมที่มีอยู่อีกด้วย

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity)

อัตลักษณ์ (Identity) กำลังเป็นแนวคิดที่น่าสนใจในปัจจุบัน ทั้งในทางด้านวิชาการ และทางด้านสังคม เนื่องจากอัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นตัวเรา และบ่งบอกถึงสังคมที่เรา มีปฏิสัมพันธ์อยู่ โดยอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ทำให้เราเห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และการศึกษาอัตลักษณ์นั้น ยังเป็นการสื่อสารให้เราได้แสดงว่าเราเป็นใคร และบอกกับสังคมว่าเราเป็นอย่างไร และอัตลักษณ์กับการสื่อสาร เป็นสิ่งที่ควบคู่กัน เนื่องจากการสื่อสารได้มีบทบาทในการแสดงอัตลักษณ์ของบุคคล หรือกลุ่มให้กับสังคมได้รับรู้ อัตลักษณ์ของตนเอง และอัตลักษณ์ของกลุ่ม อีกทั้งยังทำให้เราสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

อัตลักษณ์ คืออะไร

อัตลักษณ์ (Identity) คือ การแสดงความเป็นตัวตน หรือบ่งบอกถึงความเป็นตัวตน อาจจะเป็นการตอบคำถามว่า “ฉันคือใคร” และจากนั้นอาจตามมาด้วยชุดคำถามที่ว่า “ฉันเป็นใครในสายตาผู้อื่น” “ฉันแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร” “ฉันเคยเป็นใคร” “ฉันจะเป็นอะไรต่อไป” ฯลฯ โดยทั้งหมดถือเป็นการกำหนดตำแหน่ง (Position) ที่เรารู้จักทางสังคม ซึ่งเกิดจากการที่เรามีปฏิสัมพันธ์ มีการสื่อสารกับตัวเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบ (Woodward, 2000, อ้างถึงใน จารุณี สุวรรณวัศมี, 2547, น. 15)

อัตลักษณ์นั้นจะถูกกำหนดด้วยความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Individual Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Collective/Social Identity) (เรืองฟ้า บุราคร, 2550, น. 29) โดยอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เป็นการนิยามตนเองว่า เราเป็นใคร และอัตลักษณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์

หรือมีการสื่อสารกับตนเอง และบุคคลอื่น ส่วนอัตลักษณ์ทางสังคม เป็นภาพที่สังคมมองมาที่เราว่า “สังคมมองตนเองอย่างไร” หรือเป็นการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มที่ตนเองสังกัดอยู่ โดยเป็นการนิยามพวกเรา ว่ามีความเหมือนหรือมีความแตกต่างจากพวกเขาอย่างไร โดย Kath Woodward (2004, p. 7) กล่าวว่าอัตลักษณ์ที่จะแสดงความเป็นพวกเดียวกัน หรือกลุ่มเดียวกัน สามารถเห็นได้ในรูปธรรมนั้น เช่น ตราสัญลักษณ์ เครื่องหมาย ผ้าพันคอ หรือภาษาที่ใช้สื่อสาร ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ว่าเราสังกัดอยู่กลุ่มไหน หรือองค์กรใด อันเป็นการแสดงอัตลักษณ์ของตนเอง หรืออัตลักษณ์ทางสังคมออกมา

ลักษณะของอัตลักษณ์จะมีความเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ อัตลักษณ์เป็นกระบวนการหนึ่ง ที่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยการที่บุคคลจะเลือกเอาอัตลักษณ์ชุดใดให้กับตนเองนั้น จะเป็นสิ่งที่เื้อต่อผลประโยชน์ให้กับตนเอง ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยบุคคลหนึ่ง ๆ ก็สามารถจะมีอัตลักษณ์ได้หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นจะมองตนเองในแง่มุมใด เช่น นางสาว ต. เป็นคนไทยเชื้อสายยอง เป็นชาวลำพูน เป็นหญิงรักหญิง นับถือศาสนาพุทธ เป็นสมาชิกชมรมอาจารย์ ฯลฯ ดังนั้นจึงอัตลักษณ์สามารถใช้มองตนเองในแง่มุมต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด เพศ อาชีพ ศาสนา ฯลฯ (สกลกานต์ อินทร์ไทร, 2539, น. 21)

นอกจากนั้น ยังมีกระบวนการหนึ่งที่ บุคคลก่อรูป “ตัวตน” หรือประกอบสร้างอัตลักษณ์ ขึ้นมานั้นได้จากพฤติกรรม “การบริโภค” (Consumption) ในชีวิตประจำวันของผู้คน เช่น การใส่เสื้อผ้า กีฬาที่เล่น ตลอดจนการเลือกดูหนังฟังเพลง รวมไปถึงรสนิยม รูปแบบการใช้ชีวิตที่หลากหลาย เช่น การจับกลุ่มของวัยรุ่นตามห้างสรรพสินค้า การเดินทางไปทำงานโดยใช้รถจักรยาน หรือการสร้างภาษาเฉพาะกลุ่มของพวกเขา เช่น ในภาพยนตร์เรื่องสตีลเฮลิก คูแรด หรือหอแก้วแตก (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, น. 688)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า อัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่ประกอบสร้างขึ้นมาโดยใช้ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด โดยเป็นการกำหนดตำแหน่งของบุคคล สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ ประการแรก อัตลักษณ์ส่วนตัว คือบุคคลบอกกับตนเองว่า ตนเองมีภาพลักษณ์ มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไรในสังคมอย่างไร ประการที่สอง อัตลักษณ์ทางสังคม เป็นภาพที่สังคมมองมาที่ตัวบุคคลว่า มีภาพลักษณ์อย่างไรเช่นกัน โดยอัตลักษณ์ดังกล่าว มิได้มีเพียงอัตลักษณ์เดียวเท่านั้น แต่มีความหลากหลาย และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับบุคคลจะเลือกนำเอาอัตลักษณ์ใดขึ้นมา เพื่อใช้ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคล หรือกลุ่มที่ตนเองต้องการจะสื่อสารด้วย ทั้งนี้การเลือกอัตลักษณ์ให้สื่อสารเข้ากับสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ ยังจะเป็นการเกิด

ประโยชน์กับตนเองอีกด้วย นอกจากนี้อัตลักษณ์ยังรวมไปถึงพฤติกรรมการบริโภคและการใช้ชีวิตประจำวันอีกด้วย

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity)

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นการให้ความสนใจในการศึกษาของนักวิชาการในการยกระดับความสนใจที่จะศึกษา อัตลักษณ์ปัจเจกบุคคล มาสู่การศึกษาอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) จึงอาจกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ก่อตัวขึ้นจากการใช้วาทกรรม (Discourse) และปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคม (Social Practice) ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของบุคคล เช่น การทักทาย การสนทนา ฯลฯ ซึ่งบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน ย่อมจะถูกยอมรับจากสมาชิกภายในชุมชนเดียวกันว่า “เป็นคนวงใน/เป็นคนในวัฒนธรรมเดียวกัน (us) โดยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากอัตลักษณ์เป็นความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการจะแตกต่าง (Need to be Different) ซึ่งในแต่ละสังคม สมาชิกภายในสังคมย่อมมีความอาจมีความต้องการนี้น้อยแตกต่างกัน ดังนั้นการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตนเองย่อมมีปรากฏให้เห็น เช่น การแสดงความเป็นไทย ด้วยการทำอาหารไทย ใส่ชุดไทย ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นถึงความเป็นคนในวัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้ง่ายต่อการสื่อสารกันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน และยังเป็นการแสดงออกในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกันอีกด้วย

บทบาทของอัตลักษณ์ต่อบุคคลและสังคม จากแนวคิดของนักวัฒนธรรมบางสำนักที่มีแนวคิดพื้นฐานว่า วัฒนธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” (Power) เนื่องจากวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์บุคคลและสังคมนั้น เป็นแหล่งที่มาของอำนาจบางชนิด เช่น ความมั่นใจในตนเอง (Self-Confident) ความภาคภูมิใจ และความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตนเอง หากบุคคลหรือสังคมใดขาดอัตลักษณ์เฉพาะตน หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแล้ว ย่อมจะทำให้ขาดความมั่นใจ หรือหมดความภาคภูมิใจในตนเอง และอัตลักษณ์คือการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ในสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมมีการต่อสู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากภายในสังคม ประกอบด้วยอัตลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น การประกวด Miss ACDC เป็นการต่อสู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มรักต่างเพศ และกลุ่มชายรักชายด้วยกัน

ส่วนหลักเกณฑ์แบ่ง “เรา” และ “เขา” เนื่องจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่บอกว่า “เราเป็นใคร” (We/Us) และแตกต่างจากคนอื่น (They/Them) อย่างไร ซึ่ง Sarbaugh (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2544, น. 162-166) ได้อธิบายว่า ความรู้สึก “เป็น

วัฒนธรรมเดียวกัน” อาจจะแล้วแต่รหัส/สัญลักษณ์ ที่ใช้เป็นเกณฑ์แบ่ง โดย Sarbaugh ได้เสนอตัวแปร 4 ตัว สำหรับวิเคราะห์อัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ดังนี้

1. โลกทัศน์ (Worldview) ซึ่งเป็นชุดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความหมายชีวิต เป้าหมายของชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล เช่น พุทธศาสนิกชนมีโลกทัศน์ว่าชีวิตเป็นทุกข์ เป้าหมายของชีวิตคือ การดับทุกข์ และสรรพสิ่งล้วนเป็นอนัตตามีเกิดย่อมมีดับ

2. แบบแผนของบรรทัดฐาน (Normative Pattern) เป็นแบบแผน หรือแนวทาง สำหรับปฏิบัติในกลุ่ม หรือภายในสังคม ว่าสิ่งใดควร ไม่ควรทำ เช่น ในสังคมไทยต้องมีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

3. ระบบรหัส (Code System) เป็นแบบแผน กฎทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทุกอย่างที่มีความหมาย (Meaning) ไม่ว่าจะเป็นวันภาษา อวัจนภาษา เวลา สถานที่ ฯลฯ ซึ่งตัวแปรนี้เกี่ยวข้องกับการสื่อสารโดยตรง

4. ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived Relation) ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ อาจมีหลายมิติ เช่น เป้าหมายของแต่ละวัฒนธรรมนั้นไปด้วยกันหรือไม่ เกี่ยวกับลำดับชั้นของความสัมพันธ์นั้น และความรู้สึกบวก-ลบ กับผู้อื่น

กล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่แบ่งเขา แบ่งเรา ที่มีตัวแปรสำคัญ 4 ตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีโลกทัศน์ แบบแผนของบรรทัดฐาน ระบบรหัส และความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ สามารถที่จะสื่อสารกันในรูปแบบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน เนื่องจากภายในกลุ่มได้มีความเชื่อแบบเดียวกัน ทำให้เกิดสำนึกในวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น กลุ่มคนทางภาคเหนือ ที่มีความเชื่อเรื่องผีปู่ย่า และปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีบูชาผีปู่ย่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารผ่านคนจากคนหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ที่แสดงความคิด หรือความเชื่อ ออกมาในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารกับคนในอัตลักษณ์วัฒนธรรมเดียวกัน จะแสดงถึงความเป็นตัวเรา หรือคนวงใน มากกว่าคนที่ไม่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถบอกว่า เราเป็นใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไรแล้ว และถ้าเรามีกิจกรรมหรือวัตรปฏิบัติเหมือนกับคนอื่น เราก็จะเป็นคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน หรือเป็นคนวงใน ซึ่งการประกวด Miss ACDC ของกลุ่มชายรักชาย เป็นการแสดงออกของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน โดยที่การประกวดนี้อาจจะเป็นเป้าหมายในชีวิตของชายรักชายหลาย ๆ คน ที่เข้าร่วมประกวดที่ได้ทำตามความฝันของตนเอง ได้สร้างกุศล อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์ของตนเองให้สังคมได้รับรู้ อันจะได้รับความภาคภูมิใจ อิ่มเอมใจ

นอกจากนี้การประกวดดังกล่าวยังเป็นการต่อสู้ทางวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่มรักต่างเพศ และวัฒนธรรมย่อย เช่น กลุ่มชายรักชายที่เป็นกลุ่มชายชอบทางสังคมด้วยกันอีกด้วย

อัตลักษณ์ทางการเมือง (Political Identity)

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน ได้มีปัจจัยทางอัตลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการกล่าวอ้างถึงอัตลักษณ์ของคนใดคนหนึ่ง ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่กดขี่และเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีอยู่ 2 กระแสด้วยกัน คือ กระแสแรก อัตลักษณ์ถูกมองว่า เป็นแก่นสำคัญที่ระบุกลุ่มได้ มีข้อต่าง คือ ข้อที่มีอำนาจ และข้อที่ไร้อำนาจ ในอีกกระแสนึง อัตลักษณ์ถูกมองว่า เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ลื่นไหล (ยังประกอบสร้างนิยามอยู่เสมอ) เป็นผลิตผลของส่วนประกอบที่แตกแยกแตกต่างของการเมือง วาทกรรมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เฉพาะเรื่องต่าง ๆ สามารถรื้อสร้างใหม่ ในสภาวะวัฒนธรรมใหม่ได้ ไม่ได้คงทนถาวรตลอดเวลา (Woodward, 2000, อ้างถึงใน จารุณี สุวรรณวัศมี, 2547, น. 18)

อัตลักษณ์ทางการเมือง จะเกิดขึ้นจากการแบ่งขั้วตรงข้าม โดย Hall กล่าวว่าอัตลักษณ์ที่เป็นรอง (Subaltern Identity) ได้มาหลังจากการต่อรองของสองขั้วตรงข้าม ทำให้เชื่อมโยงกับมโนทัศน์เรื่อง พื้นที่ที่สาม (Third Space) กล่าวคือ อัตลักษณ์ที่เป็นรอง จะถูกมองเป็นพื้นที่ตรงกลาง แทนที่จะเป็นพื้นที่ที่ถูกกดทับจากอัตลักษณ์ที่เหนือกว่า โดยการเลือกเป็นพื้นที่ที่สามของอัตลักษณ์ที่เป็นรองนั้น ถือเป็นกุศโลบายทางการเมืองอย่างหนึ่ง จากการเป็นรองไปสู่การเป็นศูนย์การได้ (Hall, 1996, อ้างถึงใน เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา, 2546, น. 73-74) หากกล่าวถึงพื้นที่ทางสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนบรรทัดฐานของสังคมรักต่างเพศ มิได้มีการจัดตั้งพื้นที่รองรับเพศที่สาม ถือว่าเป็น อัตลักษณ์ที่เป็นรอง ดังนั้น จึงมีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิ ให้ตนเองได้มีพื้นที่ยืนในสังคม เช่น งานบางกอกเกย์เฟสติวัล ซึ่งถือได้ว่ากิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้เป็นการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์อย่างหนึ่ง (กิตติกร สันคติประภา, 2550, น. 28)

นอกจากนี้ มิเชล ฟูกูต์ ยังได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการเมืองในชีวิตประจำวัน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันล้วนเป็นเรื่องการเมือง โดยฟูกูต์ได้ให้ความสนใจเรื่องร่างกาย เนื่องจากเรื่องราวของมนุษย์เป็น ปริณทล (Space) ที่สามารถจะค้นพบไม่เพียงแต่ร่องรอยในอดีตเท่านั้น หากยังเป็นปริณทลที่สามารถจะมองเห็น การเคลื่อนไหวของพลังอำนาจต่าง ๆ ที่กระทำต่อร่างกายที่มนุษย์ไม่อาจจะเปิดเผยตัวเองออกมาตรง ๆ เช่น ในปัจจุบันสื่อโฆษณาใช้อำนาจทางอ้อม ในการบงการให้ผู้หญิงมีรูปร่างผอม และมีผิวขาวอมชมพู ซึ่งเป็นการใช้การเมืองในชีวิตประจำวันอย่างหนึ่ง (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, น. 495)

กล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ทางการเมืองเป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ตรงข้าม ซึ่งการต่อสู้ต่อรองนี้ต้องมีอัตลักษณ์หนึ่งที่ต้องเป็นอัตลักษณ์ที่อยู่ในฐานะที่เหนือกว่า และอีกอัตลักษณ์หนึ่งยอมกลายเป็นรอง โดยอัตลักษณ์ที่เป็นรองยังสามารถที่จะสร้างหรือเรียกร้อง พื้นที่ให้ตนเอง เพื่อให้ตนเองได้มีพื้นที่และมีตัวตนในสังคม ซึ่งการประกวด Miss ACDC ถือได้ว่าเป็นการต่อสู้ของอัตลักษณ์ที่เป็นรอง ในสังคมรักต่างเพศ เพื่อต่อสู้ ต่อรอง ให้อัตลักษณ์ของตนเองมีพื้นที่ในการแสดงออก ตัวตน และพลิกให้อัตลักษณ์ที่เหนือกว่าหันมาสนใจในอัตลักษณ์ที่เป็นรอง หรืออัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งการประกวดยังเป็นการใช้ร่างกายในเชิงการเมืองในชีวิตประจำวัน เพื่อแสดงว่าตนเองให้สังคมรับรู้ ยืนยันการมีตัวตนว่าเป็นตนใครในสังคมอีกด้วย

เพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ (Sexuality and Sexual Identity)

เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง วิธีหรือแนวทางปฏิบัติต่อความปรารถนาทางเพศ โดยความปรารถนาทางเพศนี้ เป็นเรื่องการสร้างความหมายทางสังคม และทางการเมือง อันเป็นพื้นที่ของการยอมจำนนและการต่อสู้ในระดับปัจเจก (พริศรา แซ่ก้วย, 2547, น. 14) สำหรับการศึกษาที่ผ่านมา ได้อธิบายความหมายเรื่องเพศของมนุษย์ไว้ 2 แนวทาง (สุไลพร, 2540, อ้างถึงใน เรืองฟ้า บุราคร, 2550, น. 36) คือ แนวคิดสารัตถะนิยม (Essentialism) และแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม (Social Constructionism) โดยแนวคิดสารัตถะนิยม (Essentialism) นั้น มองเรื่องเพศวิถีว่าเป็นเรื่อง “ปกติ” หรือ “ธรรมชาติ” ที่ตายตัว ซึ่งเป็นเรื่องของสัญชาตญาณ หรือแรงขับทางเพศ ที่ต้องการเติมเต็มด้วยการผ่านกิจกรรมทางเพศ ทั้งนี้เป็นแรงขับระหว่างชาย หญิง รักต่างเพศที่ลงเอยกันด้วย การสืบพันธุ์ ดังนั้นเพศในแนวคิดของสารัตถะนิยม ก็คือ ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เป็นสากล และไม่มีวันเปลี่ยนแปลง อันสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านชีววิทยาที่ได้กำหนดความเป็นปัจเจกของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้เองการที่บุคคลจะรัก หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกัน (Homosexual) จึงถือเป็นเรื่อง “ผิดปกติ”

ส่วนแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม (Social Constructionism) มีการอธิบายเรื่องเพศ แตกต่างออกไปจากแนวคิดสารัตถะนิยม โดยแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม อธิบายว่า เพศ คือ อารมณ์และความรู้สึกทางเพศของมนุษย์เรา และกิจกรรมทางเพศของมนุษย์ หรือวิธีคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นผลผลิตทางสังคมและประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น เรื่องเพศจึงเหมือนกับวิถีชีวิตทางสังคมด้านอื่น ๆ ที่ถูกกำหนดโดยสังคมและวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ เช่น คำสอน ศาสนา หรือนโยบายทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ดังนั้นการที่จะเลือกมีความรัก ความสัมพันธ์กับคนเพศเดียวกัน หรือคนรักต่างเพศ จึงเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับสายสัมพันธ์ ไม่ใช่เรื่องของภาววิสัย (Objective) อัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์จึงมีหลากหลาย

รูปแบบ และมีความแตกต่าง สามารถที่จะเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังเป็นผลผลิตจากกระบวนการนิยามความเป็นตัวตน

ด้วยเหตุนี้ เรื่องเพศ จึงเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความใกล้เคียงตัวของมนุษย์ในทุกสังคม โดยเพศทางสังคม ตามแบบแผนของการแพทย์ นับตั้งแต่ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ในศตวรรษที่ 19 ที่เข้ามาชี้ชัดเรื่องของเพศของทารกที่คลอดออกมา กล่าวคือ ทางทางการแพทย์แบ่งเพศออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นความผู้ที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการแบ่งเพศของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ทางการแพทย์เท่านั้น

หากแต่ในความเป็นจริงของสังคม เราจะพบเพศที่นอกเหนือ จากความรู้ทางการแพทย์ได้แบ่งประเภทไว้ ดังนั้นเรื่องเพศ จึงเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจในการแสดงซึ่งอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง ในสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ตนเองอาศัยอยู่

เพศ เพศสภาพ และ เพศวิถี คำทั้ง 3 นี้ เป็นประเด็นที่มีการศึกษาในเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งเพศ (Sex) หมายถึง ร่างกายของมนุษย์ที่ถูก อำนาจความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และทางการแพทย์ ในวิชาทางชีววิทยา กายวิภาคศาสตร์ที่กำหนดว่ามนุษย์ แบ่งออกเป็นสองเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง เพศสภาพ (Gender) หมายถึง สิ่งที่แสดงออกติดตัวมา บนพื้นฐานของความเป็นชายและความเป็นหญิง ส่วนในเชิงสังคมและวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย กิริยาท่าทาง หรือลักษณะการพูด และเพศวิถี (Sexuality) หมายถึง วิถีหรือแนวทางปฏิบัติความปรารถนาทางเพศ หรือความรู้สึกและการตอบสนองของการสืบพันธุ์ (กิตติกร สันคติประภา, 2550, น. 19) ตามทัศนะของ Jeffry Weeks (อ้างถึงใน เรื่องฟ้า บุราคร, 2550, น. 35) ความหมายของเพศวิถี ถูกจัดระบบโดยสังคม และได้รับการดำรงรักษาไว้ด้วย ความหลากหลายของภาษาที่บอกว่าเพศ คืออะไร ควรจะเป็นอะไร และสามารถเป็นอะไร ด้วยอำนาจทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดเพศของมนุษย์ในสังคมว่ามีเพียงสองเพศเท่านั้น ส่งผลให้มีมิติทางด้านเพศสภาพและเพศวิถีในสังคมและวัฒนธรรม ได้ถูกกำหนดให้สังคมต้องเป็นสังคมรักต่างเพศ (Heterosexuality) หากบุคคลใดไม่ประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมได้กำหนดบรรทัดฐานไว้ ก็จะถูกมองว่าเบี่ยงเบน ผิดปกติ หรือมองว่าเป็นอื่นจากคนในสังคม

หากพิจารณาในเรื่องเพศและเพศสภาพ (Sex and Gender) แง่มุมประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมแล้ว สังคมมองว่าบุคคลที่ไม่มีคุณลักษณะตรงกับเพศและเพศสภาพ แบบชายและหญิง จะถูกมองว่า “เป็นอื่น” และถูกจัดให้เป็นบุคคลชายขอบ (Marginalized) และแนวคิดนี้ยังเป็นอิทธิพลที่ตกทอดมาจากสกุลความคิดแบบวิวัฒนาการ และโครงสร้างนิยม หากมองภายใต้กรอบสกุลความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บุคคลที่อยู่นอกกระเปาะโครงสร้างทางเพศ ที่จัดไว้ จะถูก

มองว่าเป็นคนไร้ค่าและมักจะถูกทำร้ายให้ได้รับความเจ็บปวดอยู่เสมอ บุคคลเหล่านี้ถูกเรียกด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น คนรักเพศเดียวกัน (Homosexual) คนสองเพศ (Hermaphrodite) คนเปลี่ยนเพศ (Transsexual) เป็นต้น (ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล และคณะ, 2546, น. 38) และด้านของเพศวิถี (Sexuality) ซึ่งในสังคมมีแนวคิดกระแสหลักแบบรักต่างเพศ (Heterosexuality) โดยกระแสความคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยอมรับกันในสังคม หากกลุ่มรักเพศเดียวกัน (Homosexual) ก็จะถูกมองว่ามีความผิดปกติ ผิดแผกจากสังคม

คำว่า “Homosexual” มีการเปลี่ยนผ่านความหมายในช่วง 500 ปีที่ผ่านมา ความหมายในช่วงแรก แสดงให้เห็นถึง พฤติกรรมที่ผิด ไม่เหมาะสม แม้ว่าพฤติกรรมในการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับชาย จะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วก็ตาม แต่หากการกระทำในที่สาธารณะ ก็จะถูกตำหนิและประณาม เมื่อ 100 ปีที่ผ่านมา คำว่า “Homosexual” มีความหมายที่เปลี่ยนไปสู่ พฤติกรรมที่แตกต่าง ซึ่งถูกพิจารณาว่าเป็น อัตลักษณ์ทางเพศ ที่แตกต่างไปจากกลุ่มรักต่างเพศ (Heterosexual) และในศตวรรษที่ 19 คำว่า “Homosexual” ได้รวมเอาความหมายระหว่าง อัตลักษณ์ทางเพศ (Sexual Identity) เข้ากับมิติทางอารมณ์และความรู้สึกร่วม (Emotional) ที่เกิดในกลุ่มคนเพศเดียวกัน จนกระทั่งศตวรรษที่ 60 (1965-1970) คำว่า Gay ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เพื่ออธิบายความหมายของการก่อรูปหรือสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มรักเพศเดียวกัน (Cooper, 1986, อ้างถึงใน พิเศษฐ สายพันธ์, 2546, น. 42) โดยกลุ่มรักเพศเดียวกันสามารถแบ่งออกเป็น กลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงรักหญิง ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้ จะเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกทางเพศกับเพศเดียวกัน และถูกสังคมรักต่างเพศมองว่าเป็นยเบบ

Masters and Johnson (อ้างถึงใน บงกชมาศ เอกเอี่ยม, 2532, น. 9) ได้สรุปลักษณะของผู้รักเพศเดียวกัน ดังนี้

1. ไม่มีรูปแบบของความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างผู้รักเพศเดียวกันและผู้รักต่างเพศ
2. เราสามารถที่จะระบุและรับรู้ความเป็นผู้รักเพศเดียวกันของบุคคล ได้ก็เฉพาะแต่พฤติกรรมที่เปิดเผย หรือต่อเมื่อเขาเปิดเผยตัวเท่านั้น
3. การรักเพศเดียวกัน เป็นรูปแบบหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์ทางเพศ ที่บุคคลเราสามารถที่จะเข้าหรือออกจากความสัมพันธ์ ได้ทุกเมื่อตลอดชีวิตของเขา
4. ผู้รักเพศเดียวกัน จะมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเพศเดียวกัน ในขณะที่ผู้รักต่างเพศจะสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเพศตรงข้าม

5. ผู้รักเพศเดียวกัน มีแนวทางในการเลือกคู่ครองของตนเอง และมีความต้องการทางเพศเช่นเดียวกับผู้รักต่างเพศ

6. สำหรับผู้รักเพศเดียวกัน ที่มีคู่แน่นอน พวกเขาจะได้รับความพึงพอใจในเรื่องทางเพศมากกว่าผู้รักต่างเพศ

นอกจากนี้ ภายใต้สังคมที่มีการยึดแนวความคิดแบบ “ชายเป็นใหญ่” (Patriarchy) ที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศให้กับผู้คนในสังคม ซึ่งหลายคนอาจคิดว่าอัตลักษณ์ทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนดขึ้นมา และติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่แท้จริงแล้ว มีการโต้แย้งเกี่ยวกับความคิดนี้ว่า อัตลักษณ์ทางเพศไม่ใช่เป็นเรื่องธรรมชาติ และหาได้ติดตัวมาแต่กำเนิดไม่ หากแต่เป็นสิ่งที่สังคมได้ประกอบสร้างขึ้นมา โดย นันดา วีวิทยานุกูล (2544, น. 282-283) ได้กล่าวไว้ในเรื่อง “สตรีกับอัตลักษณ์” ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่อง “ผู้ชายเป็นศูนย์กลาง” (Androcentrism) โดยความเชื่อนี้ เป็นความเชื่อที่ว่า ประสบการณ์แบบผู้ชาย และค่านิยมของผู้ชาย ถือเป็นมาตรฐาน หรือบรรทัดฐาน ส่วนประสบการณ์แบบผู้หญิง และค่านิยมแบบผู้หญิงนั้น จะถูกมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะของพวกผู้หญิง เป็นสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน ทำให้เห็นว่า ผู้ชายจะเป็นผู้ที่ “เหนือกว่า” (Superior) และผู้หญิงเป็นผู้ที่ “ต่ำต้อยกว่า” (Inferior) และยังทำให้ผู้ชายกลายเป็น “มนุษย์” (Human) ในขณะที่ผู้หญิงเป็น “อย่างอื่นที่ไม่ใช่” (Other)

2. ความเชื่อเรื่องการแบ่งแยกเพศ (Gender Polarization) ความเชื่อนี้ได้นำความแตกต่างระหว่างผู้ชายและผู้หญิง มาตั้งเป็นระบบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีการตีความหมายของความแตกต่างระหว่างเพศอย่างเกินความจริง และความเชื่อนี้ยังนำมาใช้กำหนดบทบาททางสังคมระหว่างเพศชายและเพศหญิงอีกด้วย

3. ความเชื่อเรื่อง “ปัจจัยทางชีวภาพ” (Biological Essentialism) ความเชื่อนี้เป็นสิ่งที่สนับสนุนความเชื่อในข้างต้น ด้วยการให้เหตุผลว่า สาเหตุที่ผู้ชายเป็นศูนย์กลางนั้น ตลอดจนการแบ่งบทบาทระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เป็นผลสืบเนื่องมาจากธรรมชาติทางชีวภาพของผู้ชายและผู้หญิง

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นถึงความแตกต่าง และบทบาทของผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งสังคมได้กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศไว้อย่างไม่มีความเท่าเทียม แม้ว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์กระแสหลักของสังคม ก็ยังมีการแบ่งแยกด้วยการถือเพศชายเป็นใหญ่ ดังนั้นชายรักชาย ที่ถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม ย่อมทำให้ถูกอัตลักษณ์ทางเพศของชายรักชายถูกมองว่า “เป็นอื่น” ได้อย่างไม่ยากนัก

อัตลักษณ์ทางเพศ เป็นเรื่องอยู่ใกล้ตัวเราและมีความน่าสนใจในการศึกษาเนื่องจากปัจจุบันได้มีอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลาย และยังสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมและอัตลักษณ์กระแสหลัก คือ สังคมรักต่างเพศ มองพฤติกรรมของผู้ที่มีเพศ เพศสภาพ และเพศวิถี ที่ไม่มีความสอดคล้องกัน คือ กลุ่มรักเพศเดียวกัน ว่ามีความผิดปกติ เบี่ยงเบน และจะถูกอำนาจของวาทกรรมกระแสหลักนั้นผลักดันให้กลุ่มบุคคลนั้น กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบ ขาดทั้งอำนาจและศักดิ์ศรี จึงมีการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมา เพื่อทำการต่อสู้ ต่อรอง หรือรอมชอมกับความคิดกระแสหลัก และการต่อสู้ ต่อรองของอัตลักษณ์กระแสรอง ยังมีการต่อสู้ ต่อรองกับอัตลักษณ์กระแสรองด้วยกันเองอีกด้วย กล่าวคือ อัตลักษณ์ของกลุ่มรักเพศเดียวกันซึ่งแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น กลุ่มรักเพศเดียวกันที่มีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเปิดเผยกับกลุ่มรักเพศเดียวกันที่มีพฤติกรรมไม่แสดงออก หรือ กลุ่มรักเพศเดียวกันที่แต่งตัวเป็นผู้หญิงกับกลุ่มรักเพศเดียวกันที่ไม่แต่งตัวเป็นผู้หญิง โดยการต่อสู้ ต่อรองกันในกลุ่มอัตลักษณ์กระแสรองแล้ว ยังอาจมีการรอมชอมเมื่อถูกอัตลักษณ์กระแสหลัก เข้ามากดขี่ หรืออัตลักษณ์ของตนเองเสียผลประโยชน์ นอกจากนี้ ลักษณะของกลุ่มรักเพศเดียวกันสามารถที่จะเปิดเผยตนเองต่อสังคมหรือไม่ก็ได้ นั่น ทำให้ยากที่จะตัดสินว่าบุคคลใดเป็นคนรักเพศเดียวกันโดยใช้สายตาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การประกวด Miss ACDC จึงเป็นการสื่อสารให้กับสังคมได้รับรู้ว่าตนเองเป็นใคร อยู่ในกลุ่มใด โดยการต่อสู้ทางอัตลักษณ์ของชายรักชายได้ใช้เวทีการประกวด Miss ACDC เป็นพื้นที่ในการแสดงออกให้กับอัตลักษณ์ของตนเองที่ถือได้ว่าเป็นรอง กับอัตลักษณ์กระแสหลัก และอัตลักษณ์กระแสรองที่เป็นกลุ่มชายรักชายที่เน้นความสวยงามในการประกวด ซึ่งถือได้ว่าเป็นการต่อสู้ทางอัตลักษณ์ผ่านกระบวนการสื่อสารให้กับทางสังคมได้รับรู้อีกทางหนึ่ง

แนวคิดเรื่องการประกวดนางงาม (Beauty Contest)

แนวคิดเรื่องการประกวดนางงามนี้ เป็นการบอกถึงความเป็นมาของการประกวดนางงามของประเทศไทย และองค์ประกอบในการประกวดนางงามที่สำคัญ ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมาของการประกวดนางงาม

สำหรับแนวคิดเรื่องการประกวดนางงามของประเทศไทย ก่อนหน้าที่จะมีการประกวดนางสาวไทย ในปี พ.ศ.2477 ซึ่งนับว่าเป็นการประกวดที่มีความเป็นมาอันยาวนานที่สุด

ได้ถึงการประกวดนางสาวไทยว่าสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาแบบตะวันตกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทำให้สตรีมีบทบาทมากขึ้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการออกสังคมภายนอกด้วย นอกจากการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนสถานภาพของสตรีแล้ว ยังนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแต่งกาย การเสริมความงาม ได้กลายเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการรองรับให้เกิดการประกวดนางสาวไทย โดยประวัติการประกวดนางสาวไทยสามารถแบ่งออกเป็นยุค ๆ ได้ดังนี้

1. ยุคที่ 1 (พ.ศ.2477-พ.ศ.2483)

การประกวดนางสาวไทย จัดครั้งแรกในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2477 โดยใช้ชื่อว่า “นางสาวสยาม” โดยรัฐบาลจัดการประกวดเพื่อเฉลิมฉลองรัฐธรรมนูญ ภายหลัง พ.ศ.2482 มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น “นางสาวไทย” ตามบทบัญญัติการเรียกชื่อประเทศว่าประเทศไทย

2. ยุคที่ 2 (พ.ศ.2491-พ.ศ.2497)

การประกวดนางสาวไทยในยุคที่ 2 นี้การจัดการประกวดมีการเพิ่มให้ผู้เข้าประกวดสวมชุดว่ายน้ำ ในการประกวดด้วย และในปี พ.ศ.2497 เป็นปีสุดท้ายที่รัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการประกวด

3. ยุคที่ 3 (พ.ศ.2507 - พ.ศ.2515)

คณะกรรมการ การจัดงานวิชาวชิราวุธฯ ได้เปลี่ยนชื่อการประกวด “นางงามวิชาวชิราวุธ” มาเป็นการประกวด “นางสาวไทย” ในปี พ.ศ.2507 โดยการประกวดนี้เป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศไทย เพื่อให้นางสาวไทยเป็นสื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวโลกมากยิ่งขึ้น

4. ยุคที่ 4 (พ.ศ.2527 – พ.ศ.2542)

สมาคมนักเรียนเก่าวิชาวชิราวุธวิทยาลัย ได้ร่วมกับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้จัดการประกวดนางสาวไทย เพื่อคัดเลือกตัวแทนไปประกวด “นางงามจักรวาล” การประกวดนางสาวไทยเริ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น จนมีภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนเป็นจำนวนมาก จนมาถึงปี พ.ศ.2542 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้สิ้นสุดการรับผิดชอบการประกวดนางสาวไทย

5. ยุคที่ 5 (พ.ศ.2543 - ปัจจุบัน)

หลังจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้สิ้นสุดการรับผิดชอบการประกวดแล้ว แต่ลิขสิทธิ์ ยังคงเป็นของสมาคมนักเรียนเก่าวิชาวชิราวุธวิทยาลัย โดยนางสาวไทยจะไม่ได้สิทธิ์ไปประกวดนางงามจักรวาล แต่ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย จะเป็น “ทูตวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว” ทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีไทยให้ชาวต่างชาติได้รู้จัก นอกจากนี้ การ

ประกวดนางสาวไทยยังมีการพัฒนารูปแบบการจัดการประกวดให้มีความเหมาะสม เช่น การวัดระดับความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) รวมทั้งการนำความสามารถพิเศษของผู้เข้าประกวด มาใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสิน แทนที่จะใช้เพียงแต่ความสวยเพียงอย่างเดียว โดยประเสริฐ เจิมจุติธรรม (2545, น. 24) ได้กล่าวถึงการใช้ความรู้ความสามารถ ที่ใช้ตอบคำถามในการประกวดนางงาม หรือเวทีการประกวดนางงามให้ “งามอย่างมีคุณค่า” ซึ่งในบางครั้งรอบการตอบคำถามจะมีความน่าสนใจกว่ารอบการประกวดชุดว่ายน้ำเสียด้วยซ้ำ

จากประวัติของการประกวดนางงาม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของการประกวดนางงาม โดยเฉพาะนางสาวไทย ที่มีการเพิ่มคุณลักษณะของการประกวดให้เหมาะสมกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น การประกวดนางสาวไทยในยุคปัจจุบัน มีการเพิ่มความสามารถพิเศษอื่น ๆ แทนที่จะตัดสินจากความสวยงามเพียงอย่างเดียว

องค์ประกอบของการประกวดนางงาม

นอกจากประวัติความเป็นมาของการประกวดนางงามแล้ว ยังมีกระบวนการในการจัดกระบวนการในการจัดการประกวดนางงาม โดยสุพัตรา กอบกิจสุขสกุล (2531, น. 221) ได้กล่าวถึงกระบวนการในจัดประกวดนางสาวไทยในยุค เพื่อการพาณิชย์ ซึ่งอยู่ในช่วงตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ทำให้เห็นองค์ประกอบของการประกวดนางงามได้ ดังนี้

1. ผู้จัดการประกวด

สำหรับผู้จัดการประกวด มีกลุ่มผู้จัดการประกวดที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ หรือสมาคมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ผู้จัดการประกวดในยุคเพื่อการพาณิชย์ อาจจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สปอนเซอร์ร่วมจัดงาน และสปอนเซอร์ที่ให้การสนับสนุนผู้เข้าประกวด

2. สถานที่จัดงาน

สถานที่จัดงานการประกวดนางสาวไทยในปัจจุบัน โดยสถานที่ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบพาณิชย์ ที่เข้ามาสู่กิจกรรมการประกวดนางงาม เพราะสถานที่การจัดการประกวดส่วนใหญ่แล้ว จะจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เพราะกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของความเจริญหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือเทคโนโลยี จึงทำให้การประกวดนางงามที่สำคัญ จะจัดงานในกรุงเทพฯ เช่น การประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส 2553 จัดที่โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ

3. การรับสมัครและคุณสมบัติของผู้เข้าประกวด

การรับสมัคร ซึ่งกองประกวดจะแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการรับสมัคร เพื่อให้ผู้เข้าประกวดที่ต้องการประกวด ไปตามสถานที่ วันและเวลาดังกล่าว เช่น การประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ประจำปี 2553 กำหนดการสมัครเข้าประกวด ดังนี้

(1) การแสดงความจำนงเพื่อขอสมัครเข้าประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส จะต้องเติมข้อความในใบสมัครของกองประกวดฯ ให้ละเอียด พร้อมด้วยหลักฐานตามที่ระบุไว้ในใบสมัคร และคุณสมบัติของผู้สมัครให้สมบูรณ์

(2) การยื่นใบสมัครเข้าประกวด กระทำได้ ณ สถานที่ดังต่อไปนี้

ศูนย์ประชาสัมพันธ์กองประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ

เคาน์เตอร์เครื่องสำอาง BSC Cosmetology ทุกแห่งทั่วประเทศ (ที่มีสัญลักษณ์กองประกวดฯ)

ร้านคิ ชีเซโต้ ซาลอน แอนด์ สปา สาขาติเอ็มโพเรียม จัสมินซิตี สุขุมวิท 23 และสยามพารากอน

(3) กำหนดยื่นใบสมัครตั้งแต่วันศุกร์ที่ 26 จนถึงวันอาทิตย์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553

การรับหรือไม่รับสมัครของผู้ใด ให้เป็นสิทธิ์ของกองประกวดฯ เท่านั้น (การประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ประจำปี 2553, ออนไลน์, 1 พฤษภาคม 2553)

ส่วนการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าประกวด ทางกองจัดการประกวดกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ ไว้ เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดนางสาวไทย ประจำปี 2551 ไว้ดังนี้

(1) ต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีและไม่เกิน 25 ปี (แต่อายุไม่ถึง 26 ปี ในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2551)

(3) มีส่วนสูงไม่ต่ำกว่า 163 เซนติเมตร

(4) ต้องเป็นโสด ไม่เคยสมรสทั้งโดยพฤตินัยและพฤตินัย ไม่เคยประกอบพิธีการงานเลี้ยง งานมงคลสมรส จดทะเบียนสมรสหรือการใช้ชีวิตคู่ฉันท์สามีภรรยา รวมทั้งไม่เคยตั้งครรภ์ หรือให้กำเนิดบุตรมาก่อนแต่อย่างใด

(5) มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ทั้งนี้ต้อง อ่าน เขียน พูด และเข้าใจภาษาไทย

(6) ต้องไม่เคยประกอบอาชีพหรือมีความประพฤติอันเป็นที่รังเกียจของสังคม อาทิ การถ่ายหรือบันทึกภาพที่ล่อแหลมต่อศีลธรรมอันดีของสังคม

(7) เป็นผู้มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ หรือโรคที่เกี่ยวกับความงาม (นางสาวไทย ประจำปี 2551, ออนไลน์, 1 พฤษภาคม 2553)

เครื่องแต่งกายและการเสริมสวย

สำหรับตำแหน่งของการประกวดนางงาม ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของขั้นตอนการประกวด โดยการประกวดนางงามมีตำแหน่งหลัก คือ ผู้ได้รับตำแหน่ง และรองอันดับ 1 รองอันดับ 2 และตำแหน่งขวัญใจช่างภาพ นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีการเพิ่มตำแหน่งอาทิ นางงามผิวสวย เช่น การประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ประจำปี 2553 จะตัดสินผู้ดำรงตำแหน่ง มิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ประจำปี 2553 รองอันดับ 1 และรองมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส อีก 3 ตำแหน่งตามลำดับ นอกจากนี้ในการประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส 2553 จะได้คัดเลือกผู้ที่เหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่ง “ขวัญใจช่างภาพสื่อมวลชน งามอย่างไทย มิสป๊อปปูล่า นางงามผิวสวย ส่วนการเสริมสวย ทางกองประกวดจะมีกำหนด เช่น การเสริมสวยใบหน้าและการแต่งทรงผมอนุญาตให้กระทำได้ตามความเหมาะสม แต่จะต้องไม่มีสิ่งแปลกปลอมเสริมแต่ง เช่น ขนตาเทียม วิกผม ฯลฯ ถ้ากองประกวดฯ ตรวจพบจะถอดออก และมีผลกระทบต่อการตัดสิน กองประกวดฯ ได้จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาจากสถาบันเสริมความงามที่มีชื่อเสียง เพื่อแนะนำผู้เข้าประกวดทุกคนด้านการเสริมสวยใบหน้า และทรงผมโดยไม่คิดมูลค่า และผู้เข้าประกวดทุกคนต้องเสริมสวยด้วยตนเองในสถานที่ที่กองประกวดฯ กำหนดไว้เท่านั้น (กองประกวดฯ จะไม่อนุญาตให้ฟิเลียง/ช่างเสริมสวยที่ไม่ใช่ตัวแทนของกองประกวดฯ เข้าไปบริเวณห้องพักรับรองหลังเวทีโดยเด็ดขาด)

คณะกรรมการและเกณฑ์การตัดสินการประกวด

คณะกรรมการของการตัดสินการประกวด จะเป็นผู้ชี้ขาดในการตัดสินว่าผู้เข้าประกวด คนไหนที่จะได้รับตำแหน่ง ซึ่งคณะกรรมการจะมีเกณฑ์พิจารณาตัดสิน ตามที่กองประกวดนั้น ๆ กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการจะมีจากหลากหลายอาชีพ เช่น การประกวดนางสาวไทย ประจำปี 2551 คณะกรรมการสมาคมนักเรียนเก่า วชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

และผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาอาชีพ ส่วนเกณฑ์การตัดสินการประกวด ทางคณะกรรมการจะพิจารณาจากความงาม ไม่ว่าจะเป็นใบหน้า ทรวดทรง บุคลิกภาพ อีกทั้งยังรวมไปถึงความสามารถพิเศษที่ผู้เข้าประกวดมีอีกด้วย

รางวัล

รางวัลสำหรับการประกวดนางงาม ก็จะขึ้นอยู่กับกองประกวด หรือผู้สนับสนุนการประกวดในการมอบรางวัล แก่ผู้ได้รับตำแหน่ง เช่น มิสไทยแลนด์เวิลด์ 2552 ไว้ดังนี้

รางวัลรวมมูลค่ากว่า 5 ล้านบาท ได้แก่ มงกุฎเพชรจาก ฟรินเซส ไดมอนด์ มูลค่า 1 ล้านบาท พร้อมสายสะพาย เงินสด 1 ล้านบาท บ้านพร้อมที่ดินจาก เคซี พร็อพเพอร์ตี้ มูลค่า 2 ล้านบาท 2 แสนบาท รถยนต์โตโยต้า รุ่น ALTIS 1 คัน ทองคำจาก สิงห์ คอร์เปอเรชั่น มูลค่า 1 แสนบาท และของรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย (มิสไทยแลนด์เวิลด์ 2552, ออนไลน์, 1 พฤษภาคม 2553)

จากแนวคิดเรื่องการประกวดนางงามดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการประกอบของการประกวดนางงาม ประกอบไปด้วยองค์ประกอบใดบ้าง อันจะเป็นเค้าโครงในการศึกษาการสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่การประกวด Miss ACDC เพราะการประกวดดังกล่าว ยังคงมีเค้าร่างของการประกวดนางงามที่สะท้อนถึงเรื่องความงามในการตัดสินอยู่ ซึ่งจะทำให้เห็นภาพของการประกวด Miss ACDC มากยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องคาร์นิวัล (Carnival) ของมิกฮาอิล บัคติน (Mikhail Bakhtin)

จากแนวคิดเรื่องคาร์นิวัล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารเชิงพิธีกรรม โดยมีนักวิชาการที่ให้ความสนใจในแนวคิดนี้ นั่นคือ มิกฮาอิล บัคติน (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, น. 423 – 425) นักปรัชญาและภาษาศาสตร์ ชาวรัสเซีย ความสนใจในงานของบัคตินที่โดดเด่น คือ บัคตินให้ความสำคัญทางด้านวาทะ ลีลาที่เปลี่ยนแปลงได้ของภาษา (Speech / Le Parole) และความเคลื่อนไหวของภาษา บัคตินได้อธิบายว่า ภาษาที่เราสร้างขึ้นใหม่ทุกครั่งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาเองอย่างลอย ๆ หากแต่ยังมีเงาสะท้อนของตัวบทเก่าๆ อยู่เบื้องหลังเสมอ แสดงให้เห็นว่าภาษามีความเคลื่อนไหว และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ หากแต่ก็ยังไม่ทิ้งตัวบทเก่า ๆ ของภาษาเดิมเสียทีเดียว

นอกจากนี้ บัคตินยังให้ความสนใจในการเปิดพื้นที่ใหม่ในการต่อต้าน (Resistance) กฎระเบียบทางสังคม ศาสนาและการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างพื้นที่การสื่อสารใหม่ที่ต่อต้าน

กฎระเบียบเดิม ซึ่งบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับสื่อพิธีกรรมคาร์นิวัล (Carnival) ที่มีลักษณะเป็นงานเฉลิมฉลอง แท้แท้ง (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2545, น.51-52) พิธีกรรมคาร์นิวัลนี้ ถือว่าเป็นการต่อต้านกฎระเบียบของศาสนาและสังคม โดยบัณฑิตได้วิเคราะห์พิธีกรรมคาร์นิวัลสามารถแบ่งเป็นคุณลักษณะได้ ดังนี้

การเปิดโอกาสให้คนแสดงความรู้สึกผ่านทางร่างกาย (Bodily Pleasure) ความสนุกสนานของงานคาร์นิวัล ได้แก่ การแสวงหาความบันเทิงจากร่างกายในบริบทสาธารณะ เช่น การเปลือยกายเต้นระบำ แต่งตัวดูตลก การทาสีตัว ฯลฯ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วถือเป็นข้อห้ามในเวลาปกติ

การสร้างความขบขันแบบเกินเลยกว่าปกติ (Laughter by Excession) เช่น การเล่นสกปรก (เอามะเขือเทศมาปาใส่กัน) เล่นอะไรแบบต่ำ ๆ (Bad Taste/Degradation) เช่น เอาคนหัวล้านมาชนกัน เพื่อให้เกิดความตลกขบขัน

การใช้ภาษาทั้งแบบสูงและภาษาแบบชาวบ้านมาปนกัน ในด้านหนึ่งเพื่อ รักษาลักษณะของพิธีกรรมเอาไว้ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็เพื่อให้วัฒนธรรมของชาวบ้านมี “ที่ทาง” ในพิธีกรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทย การใช้คำผวน

การกระทำที่กลับหัวกลับหาง (Turning Upside Down) อันที่จริงงานคาร์นิวัล ถือเป็นการละเล่นชนิดหนึ่ง แต่เป็นการละเล่นที่เกินเลย และเมื่อเล่น ก็ต้องมี “กฎเกณฑ์” หากแต่งงานคาร์นิวัลต่างจากการเล่นทั่ว ๆ ไปตรงที่ว่า ได้นำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากลับหัวกลับหางเสียใหม่ หรือเอาข้างในกลับออกมาเป็นข้างนอก ตัวอย่างเช่น งานสงกรานต์ที่เปิดโอกาสให้คนสาดน้ำใส่กัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

การประกวด Miss ACDC ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารเชิงพิธีกรรมในโลกสมัยใหม่อย่างหนึ่ง ที่ใช้เวทีการประกวด Miss ACDC เป็นพื้นที่การสื่อสารในการแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชายรักชาย ซึ่งการประกวด Miss ACDC นี้ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างโดด ๆ หากแต่ยังคงมีตัวบทของการประกวดนางงามจักรวาลอยู่ แต่การประกวด Miss ACDC ได้ใช้สื่อพิธีกรรมคาร์นิวัล ด้วยการกลับหัวกลับหางกฎของการประกวดเสียใหม่ กล่าวคือ ผู้เข้าประกวดไม่จำเป็นต้องสวย แต่ผู้เข้าประกวดจะต้องมีสมอง ความรู้ ความสามารถ ปฏิภาณไหวพริบ และยังคงเดิมการประกวด Miss ACDC ให้ผู้เข้าประกวดแสดงความรู้สึกผ่านทางร่างกาย และสร้างความขบขันแบบเกินเลยกว่าปกติ

แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อย (Subculture)

ก่อนที่จะเรารู้จักคำว่า วัฒนธรรมย่อย (Subculture) นั้น เราทำความรู้จักกับคำว่า วัฒนธรรม (Culture) ตามคำนิยามแบบดั้งเดิม วัฒนธรรม หมายถึง ความสูงส่ง ด้านภูมิปัญญา และจิตวิญญาณ (สมสุข หินวิมาน, 2548, น. 411) ต่อมานักทฤษฎีสำนักวัฒนธรรมศึกษา ได้หันมาสนใจศึกษาประสบการณ์อันดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน (Everyday Life Experience) โดยวัฒนธรรมย่อยนั้น กล่าวได้ว่าเป็นวัฒนธรรมอันถูกกดทับจากวัฒนธรรมอันเหนือกว่า ซึ่งกาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544, น. 522-523) ได้สรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวัฒนธรรมย่อยไว้ดังนี้

1. นักวัฒนธรรมศึกษา กล่าวว่า ในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นมิได้ประกอบด้วย วัฒนธรรมเพียง วัฒนธรรมเดียว (Culture-C ตัวใหญ่) หากประกอบด้วยวัฒนธรรมที่มากกว่าหนึ่งวัฒนธรรมขึ้นไป (cultures มี c ตัวเล็กหลายตัว)

2. ประการที่สอง กลุ่มที่สนใจศึกษาวัฒนธรรมย่อย ส่วนใหญ่ให้คำนิยามตามแบบมานุษยวิทยา (Anthropological) มากกว่า ด้านสุนทรีย์ (Aesthetic) คือ สนใจที่จะศึกษาทางด้านชีวิตวัฒนธรรม หรือ วิธีการดำเนินชีวิต มากกว่า ศิลปวัฒนธรรม หรือ สิ่งดีงามที่มนุษย์สร้างขึ้น

3. ในวัฒนธรรมย่อยหลาย ๆ วัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันในสังคม กลุ่มที่ศึกษาวัฒนธรรมย่อย มักให้ความสนใจกับความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างวัฒนธรรม มากกว่าที่จะสนใจ เอกภาพระหว่างวัฒนธรรมย่อยเหล่านั้น เนื่องจากมิติที่แสดงให้เห็นผลประโยชน์และโครงสร้างอำนาจ (Power Structure) โดยนักวิชาการบางกลุ่ม เช่น กลุ่มเบอร์มิงแฮม เห็นว่า การสร้างแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อยเป็นการต่อสู้ทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่ง

4. นักวิชาการบางกลุ่มได้นิยาม คำว่า วัฒนธรรม ว่าเป็นกระบวนการสร้างความหมาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของสังคม (Social Construction of Meaning) การวิเคราะห์ วัฒนธรรมย่อย จึงหมายถึงกระบวนการ การผลิต กระจาย และการบริโภค ที่มีความหมายต่าง ๆ รวมทั้งหน้าที่ของกระบวนการทั้งหมด

5. สังคมส่วนใหญ่ โดยทั่วไปในโลกปัจจุบัน มักจะเป็นสังคมที่มีความซับซ้อน ทั้งทางด้านประชากร ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางวัฒนธรรม ดังนั้น สังคมที่มีความซับซ้อน จึงมีโครงสร้างที่ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เป็นโครงสร้างเชิงซ้อน (Heterogenous Structure) โดยแต่ละส่วนจะสะท้อนความต้องการและผลประโยชน์ของคนในกลุ่ม

6. ในสังคมที่มีวัฒนธรรมย่อยหลาย ๆ วัฒนธรรมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยและวัฒนธรรมหลัก (Dominant Culture) หรือภายในวัฒนธรรมย่อยด้วยกันเอง อาจจะมีหลากหลายรูปแบบ เช่น อาจมีการปะทะกันโดยตรง หรือมีการต่อรอง เพื่อให้วัฒนธรรมของตนเองได้มีพื้นที่สาธารณะ ในการแสดงออก

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมย่อย ในเชิงโครงสร้างอำนาจ วัฒนธรรมย่อย มิใช่วัฒนธรรมที่ล่องลอย อย่างไม่มีสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ว่าวัฒนธรรมย่อยได้ดำรงอยู่ในโครงสร้าง ลำดับชั้นของอำนาจที่แตกต่างกัน (Hierarchical Power Structure) ระหว่างวัฒนธรรมย่อยกับวัฒนธรรมหลัก ดังนั้น คำว่า ย่อย จึงหมายถึง เล็ก/น้อยในแง่อำนาจ ด้วย วัฒนธรรมย่อย จึงหมายถึง การใช้อำนาจครอบงำ การเอาเปรียบ (Domination, Exploitation, manipulation) ที่วัฒนธรรมกระแสหลักกระทำต่อวัฒนธรรมย่อย แต่ในอีกด้านหนึ่งก็หมายถึง การต่อสู้ ต่อรอง การมีปฏิกิริยาของวัฒนธรรมย่อย ที่มีต่อวัฒนธรรมหลัก เพื่อการดำรงอยู่ และการสืบทอดวัฒนธรรมย่อยด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2544, น. 524)

อันโตนิโอ กรัมสกี ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง การครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ (Hegemony) โดยเขาได้กล่าวว่า วัฒนธรรมหรืออุดมการณ์ชุดใด สามารถครอบครอง (Accommodate) จิตสำนึกของคนหมู่มากได้ ก็จะครองความเป็นเจ้า และกลายเป็นวัฒนธรรมอุดมการณ์หลักไป แต่ในเวลาเดียวกัน วัฒนธรรม อุดมการณ์ดังกล่าว ก็สามารถที่จะถูกต่อต้าน (Resist) หรือ ปรับประสาน (Articulate) ได้ตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, น. 196) ซึ่งทำให้เห็นว่าเมื่อมีวัฒนธรรมหลักย่อมจะมีวัฒนธรรมย่อยเกิดขึ้น วัฒนธรรมหลักนี้อาจจะเป็นวัฒนธรรมของคนที่มีอำนาจในสังคม โดยความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมหลักกับวัฒนธรรมย่อย ย่อมจะมีการใช้อำนาจในการเอาเปรียบวัฒนธรรมที่ด้อยกว่า ในทางกลับกัน วัฒนธรรมที่ด้อยกว่า ย่อมมีการต่อสู้ ต่อรอง เพื่ออ้างวัฒนธรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเกย์หรือกลุ่มเพศที่สาม มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำประโยชน์ให้สังคม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ บริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล และคณะ (2546) ที่ได้รวบรวมเอาวัฒนธรรมชายขอบหรือวัฒนธรรมย่อยของสังคมไทยไว้ 6 กรณี คือ กลุ่มเกย์ หญิงรักหญิง คนชรา คนเก็บขยะ กลุ่มวัยรุ่น และเด็กข้างถนน ซึ่งชี้ให้เห็นวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมหลัก โดยปรากฏออกมาในรูปแบบของความขัดแย้ง ต่อสู้ ต่อรองเพื่อการแสดงวัฒนธรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเกย์ ได้ใช้ย่านสีลม เป็นพื้นที่ในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตนเอง จนกล่าวได้ว่า เมื่อเห็นสีลมต้องนึกถึงชาวเกย์

จากการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมย่อยกับสื่อ พบว่า สื่อมวลชนได้มีการดูกลืนวัฒนธรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การทำให้เป็น Americanization โดยผ่านภาพยนตร์ Hollywood ผ่านรายการ MTV ผ่านนิตยสาร Cosmopolitances ผ่านอาหารจานด่วน McDonald's ฯลฯ นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังพยายามที่จะสร้างความแตกต่าง โดยแยกวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคมออกจากกัน เช่น คนรับใช้มักจะพูดภาษาอีสาน คุณนายมักจะเป็นคนกรุง พูดภาษาไทยกลาง หรือคนที่มาจากชนบทมักจะพูดสำเนียงสุพรรณ อย่างไรก็ตาม สื่อมิได้มีแต่บทบาทในการทำลายวัฒนธรรมย่อยเพียงอย่างเดียว แต่ยังส่งเสริมความวัฒนธรรมย่อยเช่นกัน เช่น การถ่ายทอดการประกวดสาวประเภทสอง (จารุณี สุวรรณวัศมี, 2547, น. 21)

กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมในสังคมนั้น มิได้มีวัฒนธรรมเพียงวัฒนธรรมเดียว ยังประกอบไปด้วยวัฒนธรรมอันหลากหลาย ซึ่งเมื่อก้าวถึงวัฒนธรรมย่อย ย่อมต้องมีวัฒนธรรมหลัก ที่มีอำนาจและคอบที่จะเข้ามาครอบครองวัฒนธรรมย่อยได้ตลอดเวลา เนื่องจากภายใต้สังคมอันสลับซับซ้อนในโลกใบนี้ จึงยากที่จะมีวัฒนธรรมในสังคมที่เป็นเอกภาพ เพียงหนึ่งเดียว ดังนั้น วัฒนธรรมย่อย ๆ จึงเกิดขึ้นมาตามทีแต่ละกลุ่มในสังคมต้องการและได้ผลประโยชน์จากวัฒนธรรมนั้น ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อย จึงมีการปะทะ ต่อบ้าง ต่อบ้าง หรือมีการปรับประสาน เพื่อบรรลุจุดประสงค์ ในการให้ตนเองได้ธำรงรักษาความเป็นวัฒนธรรมของตนเองไว้

วัฒนธรรมย่อยกับชายรักชาย

ภายใต้สังคมหนึ่ง อันประกอบด้วยความหลากหลายทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และในแต่ละเชื้อชาติก็จะมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้สังคม ๆ หนึ่ง ถือเป็นสิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญ และสนใจศึกษา เพื่อทำความเข้าใจ เนื่องจากวัฒนธรรมใดที่มีอำนาจทางสังคมมากกว่า ก็สามารถเข้ายึดครองพื้นที่ทางสังคมได้มากกว่าเช่นกัน ทั้งนี้กระบวนการที่ได้มาซึ่งพื้นที่ วัฒนธรรมที่มีอำนาจใช้การต่อสู้ ต่อบ้าง หรือมีการรวมขอมกันในบางโอกาส เพื่อการยึดครองพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มตนเอง

กลุ่มชายรักชาย ถือว่าเป็นวัฒนธรรมย่อย (Subculture) ภายใต้สังคมอันมีวัฒนธรรมกระแสหลัก (Dominant Culture) คือ รักต่างเพศ เนื่องจากวัฒนธรรมกระแสหลัก มีทัศนะว่ากลุ่มชายรักชาย ที่มีฐานะเป็นเพียงวัฒนธรรมปลีกย่อยของสังคม มีความต่ำต้อยด้อยค่า และกลายเป็นอื่น (Other) มีความผิดแผกแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนเอง ดังนั้นภายใต้

สังคมที่ถูกหล่อหลอมด้วยคุณค่าแบบสังคมรักต่างเพศ เป็นวัฒนธรรมกระแสหลัก และกลุ่มชายรักชายที่ถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมย่อย จึงต้องมีการต่อสู้ ต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลัก เพื่อให้ตนเองได้มีพื้นที่ในสังคม และสื่อสารซึ่งวัฒนธรรมของตนเองให้กับสังคมได้รับรู้ โดยกลุ่มชายรักชาย มีวิธีการสื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ นานา เพื่อจุดประสงค์ที่ทำให้ตนเองได้มีตัวตนและสามารถยืนหยัดในสังคม เช่น การจัดงานเฟสติวัล การจัดการประกวดสาวประเภทสอง การจัดกิจกรรมให้กลุ่มชายรักชายเข้าไปมีส่วนร่วม การประกวด Miss ACDC ถือได้ว่าเป็นกระบวนการสื่อสารอีกอย่างหนึ่งของกลุ่มวัฒนธรรมย่อย โดยใช้เวทีการประกวด ผู้เข้าประกวด ผู้เข้าชมการประกวด ตลอดจนส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นพื้นที่ในการสื่อสารของกลุ่มวัฒนธรรมย่อย เพื่อให้กลุ่มวัฒนธรรมของตนเองมีตัวตนอยู่ในสังคม วัฒนธรรมย่อยเมื่อได้รับการกดขี่จากวัฒนธรรมกระแสหลักด้วยการตอบโต้วัฒนธรรมหลัก เมื่อวัฒนธรรมหลักต้องการที่จะผลักดันให้กลุ่มชายรักชายให้ตกออกจากขอบของสังคม เช่น การไม่ยอมให้ชายรักชายทำประกันชีวิต ไม่รับชายรักชายเข้าเรียนครู หรือชายรักชายห้ามบริจาคโลหิต ถือได้ว่าโดยเมื่อมีกระแสการต่อต้านเช่นนี้ กลุ่มชายรักชายก็จะลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของตนเอง เพื่อเป็นการป้องกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้

นอกจากกลุ่มชายรักชายจะต้องต่อสู้กับสังคมรักต่างเพศ ที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักแล้ว ยังมีการต่อสู้กันระหว่างวัฒนธรรมย่อย ๆ ด้วยกันอีกด้วย กล่าวคือ กลุ่มชายรักชายนั้นยังมีกลุ่มวัฒนธรรมย่อยในกลุ่มอีก ซึ่งแต่ละกลุ่มอาจจะมีวัตถุประสงค์ หรือแนวทางของกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มเกย์การเมือง กลุ่มเกย์เชียงใหม่ จึงทำให้แต่ละกลุ่ม ต้องแสดงวัฒนธรรมย่อยที่เป็นวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อสื่อสารให้กับสังคมได้รับรู้การมีตัวตนของกลุ่มตนเอง ทั้งยังเป็นการยืนหยัดพื้นที่ทางสังคมอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันหากวัฒนธรรมย่อย ถูกกดขี่หรือคุกคามจากวัฒนธรรมกระแสหลัก กลุ่มวัฒนธรรมย่อย ๆ เหล่านี้ ก็อาจจะมีการรวมกันเฉพาะกิจ เพื่อต่อสู้ กับวัฒนธรรมกระแสหลัก และวัฒนธรรมย่อยของสังคม

การสื่อสาร อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมย่อยของชายรักชาย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นอัตลักษณ์ มิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่ประกอบสร้างขึ้นจากการที่บุคคลได้มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อัตลักษณ์สามารถแบ่งออกเป็น อัตลักษณ์ส่วนบุคคล คือ สิ่งที่บุคคลต้องการบอกกับสังคมว่า เราแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไร และอัตลักษณ์ทางสังคม เป็นสิ่งที่สังคมมองว่าบุคคลนั้นเป็นอย่างไร ลักษณะของอัตลักษณ์นั้นมี

ความเป็นพลวัต กล่าวคือ มีความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา บุคคลสามารถที่จะมี
 อัตลักษณ์ได้หลากหลาย เช่น นาย ก เป็นคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกะเทย เป็นนางโชว์ นับถือ
 ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และการที่บุคคลจะเลือกอัตลักษณ์ชุดใดให้กับตนเอง ยังต้องเอื้อประโยชน์
 กับตนเองอีกด้วย นอกจากอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลแล้ว ยังมีการศึกษาอัตลักษณ์ทาง
 วัฒนธรรม กล่าวคือ บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน ย่อมได้รับการยอมรับจากสังคม
 ว่า เป็นคนวงใน หรือคนในวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมนี้ เป็นสิ่งที่นำความ
 ภาคภูมิใจมาให้กับคนในอัตลักษณ์นั้น ๆ

นอกจากอัตลักษณ์จะเป็นการบอกว่า เราเป็นใครแล้ว อัตลักษณ์ยังมีความเกี่ยวข้อง
 กับการเมือง จะมีการจับคู่ของชั่วคราวข้าม คือ อัตลักษณ์ที่อยู่เหนือกว่า มีอำนาจมากกว่า และ
 อัตลักษณ์ที่เป็นรอง ไร้อำนาจ หากแต่อัตลักษณ์ที่เป็นรองนั้น ต้องพยายามต่อสู้ ต่อรองกับอัตลักษณ์
 ที่เหนือกว่า เพื่อให้ตนเองมีพื้นที่ และมีตัวตนในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับความหมายของอัตลักษณ์ และคุณลักษณะของ
 อัตลักษณ์ ซึ่งในกรณีของอัตลักษณ์ของกลุ่มรักเพศเดียวกัน กล่าวได้ว่า เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นรอง
 และมีการต่อสู้ต่อรองกับอัตลักษณ์ที่อยู่เหนือกว่า มีอำนาจมากกว่าในสังคม โดยอัตลักษณ์ของ
 กลุ่มรักเพศเดียวกัน ได้ถูกผลักดันให้อยู่ชายขอบของสังคมที่มี อัตลักษณ์ของกลุ่มรักต่างเพศเป็น
 กระแสความคิดหลักของสังคม และมองว่าผู้ที่มีพฤติกรรมของกลุ่มรักเพศเดียวกัน คือ ผู้ที่มี
 ลักษณะทางเพศ เพศสภาพ และเพศวิถีไม่สอดคล้องกัน เป็นผู้ที่มีความผิดปกติ เบี่ยงเบน จาก
 บรรทัดฐานทางสังคม ในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์ที่เป็นรอง ก็พยายามต่อสู้กับอัตลักษณ์ที่
 เหนือกว่า

อัตลักษณ์ที่เป็นรองนั้น คือ กลุ่มของวัฒนธรรมย่อยที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งในสังคมหนึ่ง ๆ
 ย่อมประกอบไปด้วยความหลากหลายวัฒนธรรม โดยที่วัฒนธรรมย่อยนั้นจะเป็นโครงสร้าง
 เชิงซ้อน เพราะในสังคม ไม่มีเพียงโครงสร้างเดียว โครงสร้างเชิงซ้อนเหล่านั้นจะสนองต่อความ
 ต้องการของคนในกลุ่ม ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยกับวัฒนธรรมหลัก หรือแม้แต่
 วัฒนธรรมย่อยด้วยกันเอง อาจจะมีความสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ เช่น อาจมีการปะทะกัน
 โดยตรง หรือมีการต่อรอง เพื่อให้วัฒนธรรมของตนเองได้มี พื้นที่สาธารณะในการแสดงออก

ในกรณีของการประกวด Miss ACDC ก็เช่นกันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่ด้อยอำนาจกว่า
 อัตลักษณ์ของสังคมรักต่างเพศ นอกจากนี้การประกวดนี้เป็นของกลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งถือได้ว่าเป็น
 วัฒนธรรมของคนชายขอบ ไร้ซึ่งอำนาจ ทำให้การจัดการประกวด เป็นการต่อสู้ต่อรองกับ
 วัฒนธรรมกระแสหลัก อีกทั้งยังเป็นการต่อสู้ต่อรองกับวัฒนธรรมย่อยด้วยกัน กล่าวคือ การ

ประกวด Miss ACDC เป็นการจัดการประกวดของกลุ่มรักร่วมเพศ ที่ไม่เน้นความสวยงาม เหมือนกับเวทีการประกวดสาวประเภทสองทั่วไป และผู้ที่ได้ตำแหน่งต่าง ๆ ในการประกวดยังไม่ได้รับเงินรางวัล เนื่องจากทั้งหมดนี้เป็นการกุศล อีกทั้งยังเป็นการรื้อสร้างความหมายใหม่ให้กับ การประกวดนางงาม ที่โดยทั่วไปนั้นเกณฑ์การตัดสิน ต้องมีความงามเข้าไปส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่ง ถือได้ว่าเป็นการอัตลักษณ์ของการประกวด Miss ACDC และสร้างพื้นที่ให้กับกลุ่มตนเองด้วย

เวทีการประกวด Miss ACDC เป็นพื้นที่การสื่อสารของกลุ่มชายรักชาย ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งนางงามผู้เข้าประกวด Miss ACDC เป็นผู้ส่งสารที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชายรักชาย โดยมีเนื้อหาในการประกวด คือ การต่อสู้ การต่อรอง กับอัตลักษณ์กระแสหลัก และอัตลักษณ์กระแสรอง การประกวด Miss ACDC เป็นช่องทางการสื่อสาร และผู้ชมการประกวด Miss ACDC เป็นผู้รับสารที่มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ทางเพศ โดยกิจกรรมการประกวดของกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ที่ต่อสู้ ต่อกับอัตลักษณ์กระแสหลัก และอัตลักษณ์กระแสรองด้วยกันเอง โดยการประกวด Miss ACDC เป็นช่องทางการสื่อสารสำคัญ ที่ต่อต้านเพศสภาพของชายรักชาย อีกทั้งการประกวด Miss ACDC ยังถือเป็นสื่อเชิงพิธีกรรมที่ต่อต้าน กฎ ระเบียบ หรือบรรทัดฐานทางสังคมได้วางไว้

จากแนวคิดที่ได้กล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า ในการประกวด Miss ACDC นั้นมีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนเองอย่างไร และการรับรู้ความหมายของอัตลักษณ์ Miss ACDC ของกลุ่มรักต่างเพศ และกลุ่มรักเพศเดียวกัน เป็นอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านการสื่อสารและทางด้านสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับอัตลักษณ์และกลุ่มรักเพศเดียวกัน ออกมาพอสมควร จะเห็นได้ว่ามีผู้สนใจศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และกลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มชายรักชาย เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวด้วย เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการประกวดนางงามของกลุ่มชายรักชาย ที่ไม่เน้นความสวยงามแต่เน้นที่ความรู้ความสามารถ ยังมีผู้ที่มีความสนใจน้อย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ของชายรักชายผ่านการประกวด Miss ACDC โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย มีดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์

งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ “กะเทย”ในพื้นที่คาบาเรต์โชว์” โดย เรืองฟ้า บุราคร (2550) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการสื่อสารของผู้เข้ารหัสและผู้ถอดรหัส ที่อยู่ในพื้นที่คาบาเรต์โชว์ การนิยามของกลุ่มชายรักชาย และกลุ่มรักต่างเพศในต่อกะเทย และคาบาเรต์โชว์ และศึกษาการประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบกะเทย โดยแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในงานวิจัย คือ แนวคิดเรื่องการสื่อสาร ซึ่งประกอบไปด้วย กระบวนการสื่อสารเชิงพิธีกรรม แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับวัฒนธรรมย่อย และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ได้เข้ามาสู่พื้นที่คาบาเรต์โชว์ โดยมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีเป้าหมายที่คล้ายกัน คือ เข้ามาในพื้นที่

คาบาเรต์โชว์ ด้วยความอยากรู้อยากเห็น เพราะเห็นว่าคาบาเรต์โชว์นั้นเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ ในส่วนเป้าหมายที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย เข้ามาในพื้นที่คาบาเรต์โชว์ เพื่อเป็นเครื่องมือให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงาน ส่วนเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง เข้ามาในพื้นที่คาบาเรต์โชว์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเป็นพันธมิตรกับกลุ่มชายรักชาย และกลุ่มตัวอย่างของชายรักชาย เข้ามาในพื้นที่คาบาเรต์โชว์ เพื่อนิยามตัวตน (Self-Definition) เช่น มาสังสรรค์ มาเจอเพื่อน หรือเพราะมันเป็นทีของเรา ซึ่งทำให้เห็นว่า พื้นที่คาบาเรต์โชว์เป็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันของกลุ่มชายรักชาย ไม่ว่าจะเป็นกะเทยหรือเกย์

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อเปรียบเทียบการถอดรหัสพื้นที่คาบาเรต์โชว์กับพื้นที่ในชีวิตประจำวัน ผู้ถอดรหัสทั้งกลุ่มรักต่างเพศทั้งเพศชายและเพศหญิง และกลุ่มชายรักชาย ยอมรับกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์กะเทยที่เป็นนางโชว์ขึ้นแสดงบนเวที แม้ว่าการสื่อสารผ่านตัวตนของกะเทยคาบาเรต์นั้นจะแตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางสังคม โดยการแสดงคาบาเรต์โชว์เป็นการแปลงรูปจาก แนวคิดคาร์นิวัลเดิม ที่ต่อต้านศาสนา มาเป็นการสื่อสารเพื่อต่อต้านกฎระเบียบเรื่องเพศสภาพของสังคม อีกทั้งพื้นที่คาบาเรต์โชว์ ยังเป็นพื้นที่พิเศษที่สัมพันธ์กับการเปิดเผยตนเอง กล่าวคือ เป็นพื้นที่ในการเปิดเผยตัวตนแบบกะเทยในระดับสาธารณะอีกด้วย

งานวิจัยเรื่อง “กราฟฟิตี (Graffiti): การสื่อสารและอัตลักษณ์” โดย จารุณี สุวรรณรัชมี (2547) เพื่อศึกษาความแตกต่างด้านรูปแบบและเนื้อหาของกราฟฟิตีในช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน ศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารความหมายของกราฟฟิตีประเภทต่าง ๆ และศึกษาบทบาทหน้าที่ของกราฟฟิตีในการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่าง

ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมย่อย และ แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับวัฒนธรรมประชานิยม

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่าง ที่พบในสังคม ส่วนใหญ่ได้รับการนิยามจากกลุ่มคนนอก เป็นภาพในแง่ลบ เมื่อเทียบการนิยามจากกลุ่มคนในแล้ว การนิยามจะเป็นลักษณะที่ตรงกันข้าม โดยการสื่อสารด้วยกราฟฟิตีนั้น เป็นความพยายามของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่าง ที่สร้างช่องทางการสื่อสารขึ้นมาเอง เนื่องจากขาดอำนาจในการเข้าถึงสื่อหลัก ซึ่งเนื้อหาที่โดดเด่น และเป็นที่คุ้นตา คือ ลายเส้นอิสระ ตัวหนังสือชื่อสถาบัน หรือสัญลักษณ์ประจำสถาบัน โดยงานดังกล่าวมักจะไม่เน้นความประณีต สวยงาม เหมือนงานกราฟฟิตีของวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ หรืองานศิลปะชั้นสูง

ส่วนด้านเนื้อหาของงานกราฟฟิตีของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่าง ที่เน้นมากที่สุด คือ เรื่องการประกาศอำนาจ ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องการแสดงตัวตนให้คนอื่นได้รับรู้เท่านั้น ยังเป็นการต้องการมีอำนาจในสังคมด้วย แสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่างด้วยสื่อกราฟฟิตี มีทั้งด้านเหมือน และด้านต่างกับวัฒนธรรมกระแสหลัก ทั้งการต่อสู้ ต่อรอง และยอมรับ สลับไปมา ทั้งนี้วัฒนธรรมกระแสหลัก และวัฒนธรรมของเด็กช่าง เป็นการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจในการสร้างค่านิยม และอัตลักษณ์ โดยทั้งสองวัฒนธรรมนี้สามารถอยู่ร่วมกันได้

งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มเด็กปั๊มในกรุงเทพมหานคร โดย สกลกานต์ อินทร์ไทร (2539) เพื่อศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กปั๊มในเขตกรุงเทพมหานคร ในฐานะกลุ่มผู้รับสารซึ่งเป็นแรงงานอพยพย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัด โดยใช้แนวการศึกษา คือ แนววัฒนธรรมศึกษา และเก็บข้อมูลแบบประยุกต์ใช้วิธีการแบบชาติพันธุ์วิทยา

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปั๊มในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตชนบท เข้ามาทำงานในกรุงเทพ ฯ เนื่องจากรายได้จากการทำเกษตรกรรมไม่เป็นที่น่าพอใจ ลักษณะการสื่อสารของเด็กปั๊มใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มที่ตนเองสังกัดอยู่ โดยการสื่อสารของเด็กปั๊มจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ข่าวสาร และใช้ในการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองให้เกิดความสมดุล และเหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง

งานวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นบนโฮมเพจของวัยรุ่นไทยที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมไทยและวัยรุ่นไทยที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมอเมริกัน” โดย อรุณทัย บันศิริ (2544) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นบนโฮมเพจของวัยรุ่นไทยที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมไทยและวัยรุ่นไทยที่

อาศัยอยู่ในบริบทสังคมอเมริกัน โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากโฮมเพจส่วนบุคคลของวัยรุ่นไทย ในเว็บไซต์ www.geocities.com เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบรรทัดฐานทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนบริบทการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นบนโฮมเพจของวัยรุ่นไทยที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมไทยและวัยรุ่นไทยที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมอเมริกัน มีความเหมือนกัน คือ มุ่งานอดิเรกที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ ได้แก่ การใช้งานอินเทอร์เน็ต การสร้างเว็บเพจ สนใจสิ่งที่ทันสมัย และพบบรรทัดฐานทั้งภายในและภายนอก บริบทการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บรรทัดฐานทั้งภายในบริบทการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ จะเปิดเผยข้อมูลในด้านบวก สะท้อนอัตลักษณ์ทางด้านที่ดี เช่น ความเป็นคนดี ความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา ความเป็นมิตร นอกจากนั้นยังพบว่ามีการใช้ภาษาในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ อย่างไม่ใช่วิธีการ ซึ่งเป็นการติดต่อผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ที่เสมือนเป็นชุมชน ๗ แห่ง

จากงานวิจัยข้างต้น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์โดยมองผ่านมิติด้านการสื่อสาร คือ อัตลักษณ์กะเทย ของเรื่องฟ้า และอัตลักษณ์นักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่างของจากรุณี เป็นการแสดงออกซึ่งตัวตนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เป็นกลุ่มคนชายขอบของสังคม โดยเป็นกลุ่มที่ขาดอำนาจทางสังคม จึงมีการต่อสู้ต่อรองเพื่อให้พื้นที่ทางสังคมของตนเอง กะเทยใช้คาบาเร่โชว์ในการสื่อสารเพื่อสร้างพื้นที่ของตนเอง นักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่าง ใช้กราฟฟิตี้เพื่อเป็นสื่อในการนิยามตนเอง และเป็นการต่อสู้กับวัฒนธรรมกระแสหลัก ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์เหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการศึกษาอัตลักษณ์ของชายรักชาย ในการประกวด Miss ACDC กล่าวคือ ชายรักชายได้ใช้การประกวด Miss ACDC ในการต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลัก และยังเป็นการต่อรองกับวัฒนธรรมย่อย คือ ชายรักชายที่ประกวดโดยใช้ความสวยงามในการตัดสินเหมือนกับนางงามทั่วไป อีกทั้งการประกวด Miss ACDC ยังเป็นการสื่อสารเพื่อต่อต้าน ทำทนาย กฎ ระเบียบของสังคมตามแนวคิดคาร์นิวัลอีกด้วย และการสื่อสารอัตลักษณ์ของเด็กปั้ม ของสกลกานต์ และอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นบนโฮมเพจ ของอรุณทัย เป็นการศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่มีอยู่ในสังคม ทำให้เห็นถึงการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น เด็กปั้มมีการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ และใช้ชีวิตอยู่ในสภาพสังคมเมืองได้ ส่วนการสร้างอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นบนโฮมเพจของกลุ่มวัยรุ่น ทำให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมย่อยในสังคม มีการสร้างชุมชนของตนเอง ที่พูดภาษาเดียวกัน ทำให้มีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชายรักชายด้านสังคมศาสตร์

งานวิจัยเรื่อง เกย์ กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ โดย ปุรินทร์ นาคสิงห์ (2547) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการที่นำไปสู่การบ่งชี้ลักษณะและการนิยามความหมายของการเป็นบุคคลรักเพศเดียวกับตนเอง ว่าจะต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอย่างไร ศึกษาบริบททางสังคมและประสบการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์ และศึกษาวิถีชีวิตทางเพศ โดยมุ่งศึกษาความเชื่อมโยงหรือเงื่อนไขที่สำคัญระหว่างกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์กับการใช้ชีวิตทางเพศภายใต้โลกของเกย์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์ มี 3 ขั้นตอนต่อเนื่อง คือ

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกแตกต่างจากผู้อื่น โดยบุคคลจะรับรู้ลักษณะพฤติกรรมบางประการที่แตกต่างไปจากชายทั่วไปในสังคม
2. ขั้นตอนการสงสัยและคิดว่าตนเองอาจจะเป็นผู้รักเพศเดียวกัน โดยเป็นขั้นตอนที่บุคคลสงสัยว่าตนเองอาจจะเป็นผู้รักเพศเดียวกัน หากยังไม่รับคำนิยามนั้นได้เนื่องจากคำนิยามดังกล่าวถูกมองว่าเป็นงบนทางสังคม แต่บุคคลสามารถเชื่อมโยงการกระทำทางเพศที่มีแนวโน้มต่อเพศเดียวกัน บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับว่าเป็นผู้รักเพศเดียวกัน
3. ขั้นตอนการยอมรับเอกลักษณ์เกย์ เป็นขั้นตอนที่บุคคลรับคำนิยามเกย์มาให้กับเอกลักษณ์ของตน หลังจากนั้นบุคคลก็จะทำการเปิดเผยตนเองในระดับบุคคล และในระดับชุมชนเกย์

งานวิจัยเรื่อง การช่วงชิงอัตลักษณ์"กะเทย"ในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์ โดย เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา (2546) วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาความหลากหลายทางอัตลักษณ์กะเทยในสังคมไทย กระบวนการสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์กะเทยในธุรกิจการท่องเที่ยว และศึกษาวิถีชีวิตของกะเทยที่อยู่เบื้องหลังแสงสีอันสวยงาม ว่าพวกเขาคิดถึงตนเองอย่างไร โดยกะเทยเป็นผู้นำเสนอให้กับสังคมได้รับรู้ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย คือ ความเป็นเพศ ลีลาชีวิตเรื่องเพศ อัตลักษณ์หรือการแสดงตัวตนทางเพศ และพื้นที่ที่สาม

ผลการวิจัยพบว่า กะเทยเลือกเปิดพื้นที่ทางสังคม ผ่านการนำเสนอตัวตนในเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน และบนเวทีโชว์คาบาเร่ต์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจท่องเที่ยว ตัวตนและเพศในความหมายที่เป็นสถานะ มีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่ากะเทย จะเลือกใช้ กับใคร และสถานการณ์ใด อย่างไรก็ตามคนในสังคมควรเลือกพิจารณา การแสดงตัวตนของกะเทย ตามเงื่อนไขทางสังคมเป็นสำคัญ

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาและอํารงเอกลักษณ์ “กะเทย” ในสังคมมุสลิม โดย สมฤดี สงวนแก้ว (2546) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขั้นตอนที่ต่อเนื่องต่าง ๆ ของการพัฒนาและดำเนินไปสู่เอกลักษณ์ กะเทย โดยอธิบายเงื่อนไขและประสบการณ์ที่สำคัญในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ตลอดจนอธิบายการเปิดเผยตัวและการใช้ชีวิตของกะเทยในสังคมมุสลิม

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาและอํารงเอกลักษณ์กะเทย มีขั้นตอนต่อเนื่อง และผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับเอกลักษณ์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ตนแตกต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ โดยกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์กะเทย ตั้งแต่วัยเด็กซึ่งมีความรู้สึกแตกต่างจากเพื่อน ทั้งด้านความรู้สึกทางกายภาพ และกิจกรรมการเล่นที่โน้มเอียงไปทางด้านเพศหญิง

ขั้นตอนที่ 2 การมีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลเป็นกะเทย ขั้นตอนนี้แนวโน้มทางเพศได้พัฒนาขึ้น กอปรกับได้มีการปฏิสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกับตนเอง ซึ่งเป็นการเข้าร่วมในกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ที่ช่วยตอกย้ำภาพลักษณ์ กะเทย ให้กับตนเองมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การเปิดเผยตัว เป็นขั้นตอนในการเปิดเผยตัวต่อสังคมถึงเอกลักษณ์กะเทยของตนเอง โดยมีบริบททางสังคม คือ บริบทที่สังคมไม่ยอมรับ กะเทยก็จะไม่แสดงออกในสังคมนั้น และบริบทที่สังคมยอมรับกะเทยก็จะเปิดเผยตัว

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนของการใช้ชีวิตและปรับตัวต่อสังคมมุสลิม เพื่อเป็นหลักเล็งการเผชิญหน้ากับปฏิกิริยาทางลบของผู้ชมทางสังคม ที่สมาชิกในสังคมเป็นรักต่างเพศ กะเทยจะลดลักษณะความเป็นหญิงลง และวิถีชีวิตทางเพศ กะเทยก็ยังเข้าร่วมกลุ่มวัฒนธรรมย่อย เพื่ออํารงเอกลักษณ์ของตนเอง

งานวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์เกย์ในสายตานักศึกษา โดย รวมพล สายอรุณ มีวัตถุประสงค์ (2541) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์เกย์ในสายตาของนักศึกษา ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์เกย์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์เกย์กับระดับการยอมรับเกย์ของนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาพลักษณ์ภายนอกที่คิดว่าเกย์เป็นมากที่สุด คือ เหมือนผู้ชายทั่วไป 76.8% และกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่า เกย์อาจแสดงออกในทุกรูปแบบ มีจำนวนมากที่สุด 35.1%

นักศึกษาทั้งหมด มีภาพลักษณ์ว่าเกย์ มีเพศสัมพันธ์กับชายเท่านั้น แต่อาจมีกับหญิงบ้างเล็กน้อย จนถึงมีเฉพาะกับผู้หญิง อาจมีกับผู้หญิงพอ ๆ กับชาย หรืออาจมีเฉพาะกับผู้ชาย

ภาพลักษณ์ว่าเกย์ มีอารมณ์แปรปรวนมากกว่าปกติ เป็นลักษณะที่พบว่ามีผู้เชื่อว่าเกย์เป็นมากที่สุด 66.3%

ระดับการศึกษา ความถี่ในการพูดกับเกย์ และภาพลักษณ์เกย์ของพ่อแม่ ครู และเพื่อน มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์เกย์ภายนอกของนักศึกษา

ความคิดเรื่องบทบาททางเพศ การแบ่งงานในครอบครัว ประเภทของโรงเรียนที่จบ ความถี่ในการพูดกับเกย์ และภาพลักษณ์เกย์ของพ่อแม่ ครู และเพื่อน มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์เชิงเพศนามธรรมเกย์ของนักศึกษา โดยมีเพียงภาพลักษณ์เกย์เชิงเพศสัมพันธ์ของเพื่อนสนิทเท่านั้น ที่มีภาพลักษณ์เกย์เชิงเพศสัมพันธ์ของนักศึกษา ส่วนภาพลักษณ์เกย์เชิงเพศสัมพันธ์ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเกย์น้อยที่สุด

อาชีพที่นักศึกษายอมรับให้เกย์เป็นมากที่สุด คือ ช่างเสริมสวย 94.4% ส่วนอาชีพที่นักศึกษายอมรับให้เกย์เป็นน้อยที่สุด คือ พระสงฆ์ 16.8% นักศึกษายอมรับเกย์เป็นเพื่อนร่วมสถาบันได้มากที่สุด 94.9% และยอมรับการที่เกย์จะมาเกี้ยวพาราสี (แต่งงาน) กับญาติห่าง ๆ มากที่สุด 62.3%

งานวิจัยเรื่อง “เกย์: กระบวนการพัฒนาและอารมณ์เอกลักษณ์รกร่วมเพศ” โดย บงกชมาศ เอกเฉียม (2532) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการที่นำไปสู่การบ่งชี้ลักษณะและนิยามความหมายให้แก่เอกลักษณ์บุคคลจะต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอย่างไรบ้าง และศึกษาภาวะเงื่อนไขทางสังคมและประสบการณ์สำคัญใดบ้างที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการได้มาและอารมณ์ซึ่งเอกลักษณ์เกย์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย คือ แนวคิดเรื่องรกร่วมเพศ แนวคิดเรื่องเอกลักษณ์ และแนวคิดเรื่องการพัฒนาเอกลักษณ์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาและอารมณ์เอกลักษณ์รกร่วมเพศ มีลักษณะเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับความหมาย และประเภททางสังคมแบบรกร่วมเพศ มาให้กับตนเองใน 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากผู้อื่น โดยบุคคลจะรับรู้ลักษณะพฤติกรรมของเขางานประการที่แตกต่างจากชายในสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการรับค่านิยมรกร่วมเพศ
2. ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์ เป็นขั้นตอนที่บุคคลเข้าสู่ภาวะของการสงสัยตนเองว่าจะเป็นรกร่วมเพศ

3. ขั้นตอนการเปิดเผยตัว เป็นขั้นตอนที่บุคคลยอมรับกับตนเองว่า เขาคือผู้รักร่วมเพศ และได้ทดสอบความเป็นรักร่วมเพศของตนเอง และเรียนรู้ถึงความหมาย ตลอดจนแบบแผนการดำเนินชีวิตแบบรักร่วมเพศ

4. ขั้นตอนการยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์ เป็นขั้นตอนที่ตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตแบบรักร่วมเพศ มาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต อีกทั้งมีความผูกพันต่อความสัมพันธ์และเอกลักษณ์รักร่วมเพศได้ จนต้องธำรงรักษาเอกลักษณ์นี้ไว้

จากงานวิจัยข้างต้น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของเพศที่สาม โดยเป็นการศึกษากลุ่มคนชายขอบทั้งสิ้น ซึ่งการศึกษาระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รักร่วมเพศ เกย์ ของ บงกชมาศ ปุรินทร์ และสมฤดี ที่มีขั้นตอนในการศึกษาโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยการเข้าไปสังเกต และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยกระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์เกย์ ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นขั้นตอนการเกิดความรู้สึกแตกต่างจากผู้อื่น ขั้นตอนที่สอง เป็นการสงสัยและคิดว่าตนเองอาจจะเป็นผู้รักเพศเดียวกัน ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นตอนการเปิดเผยตัวเอง และขั้นตอนสุดท้าย เป็นขั้นตอนการใช้ชีวิตในเอกลักษณ์ของเกย์ ส่วนงานของ รวมพล เป็นการศึกษาภาพลักษณ์ของเกย์ในสายตานักศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งให้เห็นภาพลักษณ์ของเกย์ผ่านมุมมองของนักศึกษา ซึ่งเป็นการมองจากกลุ่มคนในวัฒนธรรมกระแสหลัก จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นขั้นตอนในการพัฒนาและการธำรงเอกลักษณ์ของเกย์ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้มองเห็นภาพกระบวนการกลายมาเป็นเกย์ ซึ่งส่งผลให้เกย์แสดงตัวตนของตนเองออกมา และงานวิจัยของ เปรมปรีดา เป็นการศึกษาอัตลักษณ์ของกะเทยที่ทำงานคาบาเร่ต์โชว์ในเมืองพัทยา และงานจากงานวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีแนวทางในการศึกษา กล่าวคือ ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และระเบียบวิธีวิจัย การสัมภาษณ์ การเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่การประกวด Miss ACDC ส่วนข้อแตกต่างของงานวิจัยในศึกษาอัตลักษณ์ของชายรักชาย ในการประกวด Miss ACDC นั้น งานวิจัยข้างต้นเป็นการศึกษาเกย์ หรือกะเทยในฐานะของผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในงานวิจัยการประกวด Miss ACDC ผู้วิจัยจึงศึกษาการประกวด Miss ACDC ในหลากหลายแง่มุม โดยศึกษาชายรักชายในฐานะผู้ส่งสาร หรือกลุ่มวัฒนธรรมย่อย อีกทั้งยังศึกษาผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมกระแสหลัก คือ กลุ่มรักต่างเพศ และกลุ่มวัฒนธรรมย่อยด้วยกัน ว่ากลุ่มดังกล่าวมีความเห็นเกี่ยวกับการประกวด Miss ACDC เพื่อแสดงให้เห็นการพื้นที่ อำนาจ และการนิยามตนเองของชายรักชาย